

KERTI KALENDÁRIUM

ÁRA: 510 FT • ELŐFIZETŐKNEK: 410 FT
WWW.MAGYARMEZOGAZDASAG.HU

2020. ÁPRILIS

4	Korai csemegekukorica
16	A mandula főbb betegségei
22	Kell-e trágyázni a szőlőt?
38	Tervezzük meg a veteményest

KÄRCHER

A FÜNYÍRÓK GOKARTJA

LMO 18-33 Akkumulátoros fűnyíró szett

Könnyű súlyának és jó irányíthatóságának köszönhetően a bonyolultabb kertekben is biztosítja a gond nélküli fűnyírást, mindezt benzín és kábelek nélkül.

KÄRCHER.HU

KEDVEZMÉNY KUPON

Ez a kupon egyszeri **10% KEDVEZMÉNY**es vásárlást biztosít a Kerti Kalendárium magazin olvasóinak az LMO 18-33 fűnyíró szettre. **A KUPON FELHASZNÁLHATÓ:** 2020. március 25. és április 19. között. **BEVÁLTÁS MÓDJA:** a kupon online vásárlás során váltható be, a www.karcher.hu weboldalon a KK202004MM kuponkóddal.

KERTI KALENDÁRIUM

www.kertikalendarium.hu

Alapítva: 1988

Megjelenik évente 10 alkalommal

32. évfolyam, 4. szám**2020. április****FŐSZERKESZTŐ:**

Horváth Csilla

OLVASÓSZERKESZTŐ

Varga Tibor

TERVEZŐSZERKESZTŐ

Dudás Agnes

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:

1141 Budapest, Mirtusz u. 2.

Postacím: 1591 Budapest, Pf.: 294.

KIADJA:

a Magyar Mezőgazdaság Kft.

FELELŐS KIADÓ:**Sári Enikő** ügyvezető igazgató**Hájos László** ügyvezető igazgató**MARKETING:**

Horváth Roland vezető

Kovács Réka munkatárs,

Kadosa Gábor, Kárpáti Eszter

LAPTERJESZTÉS, PÉNZÜGY:

Harangzó Tímea vezető

Fontos Éva, Gabula Fruzsina, Karácsonyi Ildikó,

ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:

Husztiné Csekő Emma

Tel.: 470-0411 Fax: 470-0410

HIRDETÉS:

Dohány Árpád (70)-232-4231

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Kerti Kalendáriumra való hivatkozással lehet. A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

TERJESZTÉS:

Árusításon úton terjeszti a Lapker Zrt., a POHÍRKER Zrt., valamint az alternatív terjesztők.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.

Postacím: 1900 Budapest

Előfizetésben megrendelhető az ország bármely postáján, a

hírlapot kézbesítőknél, www.posta.hu WEBSHOP-ban

(https://eshop.posta.hu/storefront/),

e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen,

telefonon 06-1-767-8262 számon,

levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen.

Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar Posta Zrt.-nél:

www.posta.hu WEBSHOP-ban

(https://eshop.posta.hu/storefront/),

1900 Budapest, 06-1-767-8262,

hirlapelofizetes@posta.hu

Belföldi előfizetési díj egy évre: 4100 Ft.

NYOMJA:

PAUKER Nyomdaipari Kft.

1047 Budapest, Baross u. 11.

Felelős vezető: Vértés Gábor

HU ISSN 0864-7852

www.magyarmezogazdasag.hu – az Agrárhírtől

ONLINE ÜZLETÁG-VEZETŐ:

Práger Ádám

SZERKESZTŐK:

Mizsei Károly, Szőnyi Judit

Árnyékban

A kertészkedés az egyik legbiztosabb módja az egészség és a lelki nyugalom megőrzésének, amit már számos tudományos eredmény igazol. Maga a föld is boldoggá teszi az embert, mégpedig egy talajbaktérium segítségével, ami beindítja a szerotonintermelésünket. A szerotonin pedig nemcsak hangulatjavító, hanem az immunrendszer működését is támogatja.

Napjainkban pedig éppen arra van a legnagyobb szükség. Lapzártánk idején zártak be az egyetemek, iskolák és óvodák, mi magunk is távmunkában dolgozunk egy ideig. A koronavírus árnyéka fenyegetően lebeg fölöttünk, mindent meg kell tennünk, hogy elkerüljük a fertőzést, csökkentsük a társadalmi kockázatot, amit egy erős járvány okozhat.

Szerencsére a kertünk ebben a nehéz helyzetben is segítségünkre lehet. Amikor kilépünk a napfényre és a növények közé, nemcsak fertőtlenítő napsugár ér bennünket és több oxigént lélegzünk be, az egészségünket támogató fűszereket is szedhetünk. Rövid összefoglalónkban fől sorolunk néhány biztató kísérleti eredményt, ami alátámasztja, hogy a növényvilágból hathatós segítség érkezik a megbetegedések leküzdéséhez.

És ha már árnyékról van szó, a kevés napot kapó kerteszek benépesítéséhez is adunk ötleteket.

Ezen a tavaszon azt tanácsolják, hogy kerüljük az embereket, de a kertben, balkonon vigaszra lelhetünk a növények között.

Kertbaráti üdvözléssel,

Horváth Csilla

főszerkesztő

50-60 cm magas ktsalagút

Korai csemegekukorica

A HAZAI FRISS CSÖVES CSEMEGEKUKORICA JÚNIUSBAN JELENIK MEG A PIACON, NÉHA MEGHÖKKENTŐEN DRÁGÁN. A HÁZIKERTEKBEN IS ELÉRHETŐ KORAISÁGOT SEGÍTŐ MEGOLDÁSOKKAL AZONBAN JÚNIUS VÉGE FELÉ MÁR MI MAGUNK IS SZEDHETÜNK SZÉP CSÖVEKET, SAJÁT NEVELÉSŰ NÖVÉNYEKRŐL. A MÓDSZEREK EGYSZERŰEK, NEM KÖLTSÉGESEK.

DR. SLEZÁK KATALIN

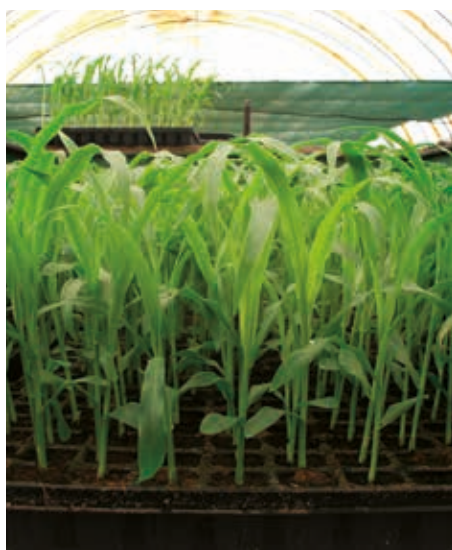
Mint csaknem valamennyi zöldségféle esetében, a csemegekukoricánál is elsősorban a fajtaválasztástól függ a koraiság, amit egyes speciális termesztéstechnológiai műveletekkel is elősegíthetünk. Bár csemegekukoricából a leg-hosszabb tenyészidejű fajták általában a vetéstől számítva 100-110 nap alatt kinevelik a csöveket, az igazi korai fajták hagyományos termesztési körülmények között akár 80-85 nap alatt is beérnek. Ha a fajták hazai hőösszeg-igénye szerint tudunk válogatni, akkor korai szedésekhez olyan

fajtát keressünk, amelyek 850-870 °C közötti hőösszeget igényelnek az úgynevezett teljes éréshez. Néhány évvel ezelőtt a korai termesztéshez még nem nagyon tudtunk válogatni a fajták között a termés cukortartalma alapján, mert a magas cukortartalmú (szuperédes) fajták kivétel nélkül csak viszonylag késői vetésre voltak alkalmasak. A magok nem csíráztak biztosan áprilisi vetésben, csak amikor a talaj hőmérséklete elérte a 12-15 °C-ot, tehát a hagyományos kukorica vetési időponthoz (április 15-20.) képest két he-

tes késéssel, május első napjaiban volt érdemes először vetni. Ma már vannak kevésbé érzékeny, de szintén igazán édes szemű fajták, amiket elvethetünk korábban is.

A hely kiválasztása, a talaj előkészítése

A kukorica helyét úgy kell megválasztanunk, hogy napsütötte legyen (a félárnyéket sem kedveli), és lehetőleg széljárta. Ez utóbbi a szép, szemekkel jól berakódott csövek kialakulásához fontos: a kukorica ugyanis szélbeporzású növény, és a pollenszemek így jutnak el legjobban a növény tetején kifejlődő hímvirágtatótól (címer) a növények derekán elhelyezkedő csövekig. Ráadásul a növények nem saját, hanem más egyedek pollenjével termékenyülnek, így az is fontos, hogy

Kiültetésre kész palánták

mennyi növényünk van. Bár konyhai igényeket tekintve általában az a legjobb, ha egyszerre néhány csövet szedünk, és azt többször ismételjük, jó tudni, hogy az ideális megtermékenyüléshez és a növények közötti jó mikroklíma kialakulásához legalább 6-8 sort kellene egymás mellé

Amikor a palánták kiemelhetők a tálcából, elültethetjük azokat

vetni, soronként pedig 25-30 növényt, kb. 20 cm-es tőtávolsággal. A két szélső sorban és a sorok két végén levő töveken a csövek legtöbbször nem túl szépek, sokszor féloldalasak. Ennyi sor egymás mellé vetése a helyigény, és az egyszerre érő termés mennyisége szempontjából is nehézségekre ütközik a házikertben, de azért igyekezzünk arra törekedni, hogy ne egy sorban neveljük a növényeket, hanem ha megtehetjük, legalább négyben.

A melegigényes kukorica koraisága szempontjából a legfontosabb, hogy a talaj megfelelő hőmérsékletű és nedvességtartalmú legyen, a gyors kelés és a további fejlődés érdekében. Célunk tehát a talaj gyors fölmelegedése, amit

50-60 cm magas kisalagút, alattuk két sor növény fér el

többféle módon tudunk elősegíteni. Egyrészt jól levegőzött, morzsalékos magágyat kell készíteni, ügyelve arra is, hogy a nedvesség ne szökjön meg belőle, és a magvetéskor megfelelően tömörítsük a talajrézescskéket a zavartalan gyökérfejlődés érdekében. Másrészt melegíthetjük a talajt azzal is, hogy fóliával letakarjuk. A fólia lehet átlátszó, vagy akár fekete, és használhatunk hagyományos poli-etilén vagy fátyolfóliát is. Nappal a fólia alatt gyorsabban melegszik föl a talaj, és éjjel sem szökik ki minden meleg, ami nappal összegyűlt.

Helyrevetés vagy palántanevelés

Bár a kukorica hagyományos szaporítási módja az állandó helyre vetés, jól viseli a palántanevelést is, ha fiatal, földlabdás növényeket tudunk kiültetni. A magokat olyan tálcába vessük, ahol a földlabda

Április közepén palántázott növények május közepén, a fóliaalagút eltávolítása után

mérete 4 cm körüli, de természetesen használhatóak kis cserepek, vagy – ha tudunk készíteni – tápkockák is. Kerüljük a hungarocell palántanevelő tálcákat, mert azoknál a kukorica gyökere a polisztrén

Palántanevelés, korai ültetésben a hideg hatására a növények kisebbek lesznek, mint a hagyományos termesztésben, de a csövek megfelelnek a június végi piacos csöveknek

golyók közé, a tálca falába is benő, és nem tudjuk majd sértetlenül kivenni a növényeket a tálcából.

Palántaneveléshez a magokat március végén-április elején érdemes elvetni. Maga a palántanevelés egyszerű, akár világos ablakokban is sikeres lehet. Időtartama 3-4 hét: amikor a növényeket ki tudjuk venni a földlabdával együtt a tálcából vagy cserépből, alkalmasak az ültetésre. Úgy helyezzük a földbe a palántákat, hogy a földlabda felső része a felszín alá kerüljön. Akár kicsit mélyebb ültetőlyukat is készíthetünk, amit a begyökeresedés után temetünk be teljesen, így „töltögetve” föl a növényeket.

Kiültetés után ügyelnünk kell rá, hogy a növények érzékenyek a fagyponthoz közeli hűvös időre és a fagyra, ezért április végi palántázáskor érdemes kisalagút alá vagy váznélküli fóliaágyásba ültetni a palántákat. A fátlyolfólia súlyát a növények levelei és szára nem bírják el, így síkfóliás takarás csak helyre-
vetésnél jöhet szóba. A kisalagút 50-60 cm magas

A síkfóliás talajtakarás kelésig maradhat az állományon

legyen, alá két növény sor fér el, egymástól 40 cm távolságra. Az alagút váza 2 m hosszú hajlékony vezetőkörből vagy kb. 4 mm-es drótból készülhet, a „bordákat” kb. másfél méterenként kell leszúrni egymástól. A bordasor 1,8-2 m széles fóliacsíkkal fedhető le, oldalt sekélyen leföldelve.

Ha a növényeket májusi kiültetésre neveljük, ott már kisebb a megfázás- és fagyveszély, elmaradhat a takarás. Ilyenkor, takarás nélkül, tápkockás palánták ültetésével 10-14 nappal, tálcás palántákkal pedig 6-8 nappal hozható előre a szedés. Ha korábbi ültetést választunk, kisalagutas takarással, az szedésben három hetes koraiságot jelenthet a hagyományos technológiához képest.

Ha a hagyományosnak tekinthető helyre-
vetésnél maradunk, a koraiságot kezdeti síkfóliás takarással segíthetjük, amit a kelésig hagyhatunk csak a területen. Kedvező esetben ez is körülbelül egy héttel hozhatja előrébb a szedést. Speciális megoldás, ha a magokat 10-14 cm

mély vetőárkba vetjük, és azt takarjuk műanyag fóliával. A takarót vetés után 3-4 héttel kell eltávolítani, amikor a levelek elérik a fóliatakarót. Ez 4-6 napos koraiságot biztosít a kelésben és 8-10 napos előnyt betakarításakor.

Mind a palántanevelésnél, mind az állandó helyre vetésnél van még egy egyszerű lehetőség a növények fejlődésének gyorsítására: a magok előáztatása és előcsírátzatása. Előáztatásnál néhány órára, maximum egy napra helyezzük langyos (szobahőmérsékletű) vízbe a magokat. Ha szeretnénk, hogy a csírázás láthatóan is meginduljon vetés előtt, akkor az áztatást követően helyezzük nedves papírba (pl. több rétegű konyhai papírtörülőbe) vagy textildarabba a magokat, begyoláljuk a csomagot nejlonzacskóba és naponta nyissuk ki egy kicsit megszellőztetni. Néhány nap múlva, amikor már jól látható a gyököcske, helyezzük a magokat a földlabdába vagy a talajba. Ezt a módszert különösen akkor érdemes használni – akár késői szedéseket tervezve is –, ha nem vagyunk biztosak a magok csíráképességében.

Mulcsozás

A talajfelszín takarása az egész tenyészidőszakra nemcsak a korai fölmelegedést segítheti, hanem megoldás lehet a gyomok ellen, és víztakarékosságot is eredményez, mert csökkenti a talajfelszínről a víz elpárolgását. A szerves talajtakaró anyagok (pl. szalma, fűmulcs) mellett takarhatjuk a sorok alját fekete vagy színes (lila, zöld) fóliával is. A többi zöldségféléltől eltérően a csemegekukoricánál a fólia (ha nem víz- és levegőjárható fátlyolfóliáról van szó) felszínét legtöbbször viszonylag egyenletesen kilyuggatják (pl. vasvillával), így a csapadék, vagy a felső öntözés vize a gyökérszónába jut. Helyre-
vetéses és palántaültetéses szaporítási módnál is először a fóliát fektessük le, lyukasszuk ki a növények helyén, majd ezt követően perforáljuk vasvillával a fóliát. Legvégül vessük el a magokat, vagy ültessük ki a palántákat.

Április közepén helyezett növények egy hónapig véde­ten fejlődhetnek a kisalagút alatt

Termésminőség június végén

Az említett műveletekkel elérhetjük, hogy már június második felében-július elején legyen saját kertünkben termesztett csöves csemegekukoricánk. Az egyes technológiai változatokat

kombinálva a hagyományos termesztési móddal, eltérő vetésidővel, különböző tenyészidejű fajtákkal júniustól szeptemberig élvezhetjük a friss termést.

Fizessen elő most!

Kertbarát Magazin –
a kertészek közkedvelt magazinja

Olvassa be a QR kódot és fizessen elő kényelmesen, online!

Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Tel.: 06-1-470-0411, Fax: 06-1-470-0410
E-mail: titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu
Web: www.magyarmezogazdasag.hu

Megrendelőlap

Megrendelem a **Kertbarát Magazin** című

kéthavi lapot .....példányban az alábbi címmel:

Megrendelő neve: .....

Megrendelő címe: .....

Számlázási név: .....

Számlázási cím: .....

Időtartam: 1 évre 3 990 Ft
 1/2 évre 1 995 Ft

Fizetés módja: csekk
 átutalás

alírást

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre, vagy a hírportálunkon a <http://magyarmezogazdasag.hu/lapcsoport> weboldalon, valamint előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, a www.posta.hu webshopban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirlapelfozetes@posta.hu címen, és telefonon a 06-1-767-8262 számon. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésékor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Apró kék virág az Év Vadvirága

AZ IDÉN ÉV VADVIRÁGA A NEMES MÁJVIRÁG (*HEPATICA NOBILIS*) LETT, A SZAVAZATOK TÖBB MINT FELÉVEL GYŐZELMESKEDETT A BÁRÁNYPIROSIÓTÓ (*ALKANNA TINCTORIA*) ÉS A KÖVÉR DARAVIRÁG (*DRABA LASIOCARPA*) ELŐTT.

Ez az apró erdei növény az északi félgömb mérsékelt övi, erdős területein él Európában, Ázsiában és Észak-Amerikában is. Hazánkban őshonos növényfaj, de ritkán találkozhatunk vele, noha egyes élőhelyein nagy telepeket alkot. A középhegységben és a Dunántúl déli részén, valamint Zalában, a Bala-

ton-felvidéken és a Bakonyban szóróványosan fordul elő üde lomberdőkben, köves talajú bükkösökben, gyertyános-tölgyesekben.

A kis termetű, 5-15 cm magas májvirág a szel-lőrózsafélék családjába tartozik. Nevét a leveleiről kapta, ugyanis jellegzetesen három karéjúak, némi-képp a máj lebenyeire emlékeztetnek. Szélességük

7-9, hosszuk 5-6 centiméter. Télizöld növény, lombja egész télen megmarad, és csak a friss levelek kihaj-

tásakor, virágzáskor vagy azt követően szárad le a régi lomb. Március-áprilisban virágzik, 6-7, ritkán akár 10 lepellevélből állnak kék, olykor rózsaszín vagy fehér virágai. A virágok a lomb fölött nyílnak, és csakúgy, mint a levelek, közvetlenül a föld alatti rizómából fejlődnek ki.

1988 óta védett növény, természetvédelmi értéke 5000 forint, nem szabad begyűjteni a természetből!

A népi gyógyászatban is régóta ismert gyógynövény, gyengén mérgező, szerencsére nagyon keserű. Ranunkulin nevű glikozidjának bomlásterméke felelős a keserű ízért. Emellett levele cersavat, flavonoidokat, és antociánt tartalmaz. Ma már nem hasz-

náljuk, valaha máj- és epebajok, vizeelési zavarok, vese- és hólyagbántalmak ellen ajánlották. Külsőleg borogatásként alkalmazták sebek, kötőhártya-gyulladás, fekély és kiütések kezelésére.

Többféle díszváltozatát nemesítették, Silber Raffels és a Cremar fajta lombja márványos rajzolatú, virágaik rózsaszínűek, a Flore Plena teltvirágú, az Aminoff fehér virágú fajta. Üde termőhelyre, meszes talajra való növény, fák árnyékába érdemes ültetni és sok komposzttal lazítani a talaját.

A hagyma veszélyes állati kártetői

A HAGYMÁNAK TÖBB ÁLLATTI KÁRTEVŐJE ISMERETES: LEGJELENTŐSEBBEK A HAGYMAORMÁNYOS, A HAGYMA-AKNÁZÓLÉGY ÉS A HAGYMALÉGY.

DR. MIKULÁS JÓZSEF

A hagymaormányos a hagymafélék károsítója. Évente egy nemzedéke fejlődik, a kifejlett bogár és a lárvája is károsít. Tavasszal a földből előjövő imágó a hagyma levelén rág lyukakat, körkörösén kirágja a felső bőrréteget. Áprilisban a nőtény a levél csúcsához közel, a levél szövetbe süllyeszti tojásait. Ezután a kifejlődött sárgás-fehéres lárvája (kukac) a levél belsejébe rágva, ott fejlődik, majd a talajban bábózik. A károsított levelek kifehérednek és elszáradnak. Az új kifejlett egyed júliusban jelenik meg és a levelek leszáradásáig a növényen tartózkodik, majd a talajban tel.

Elszaporodása a vetésgörgő betartásával mérsékelhető. A hagymalégy ellen használható készítmények a hagymaormányos imágói ellen is hatásosak.

A hagyma-aknázólegy a vörshagymán kívül a fokhagymát is károsítja. Évente egy nemzedéke fejlődik, báb alakban tel el néhány centiméter mélyen a talajban. Az apró, fényesfekete testű, sárga fejű legyek zömmel április-májusban rajzanak. A nőtények a tojásrakás előtt tojócsövükkel sebeket ejtenek a hagymalevelek csúcsán és a kiszivárgó nedvvel táplálkoznak. Tojásaikat a vörshagyma leveleinek csúcsi ré-

Kevésbé súlyos kárt okoz az apró termetű hagyma-aknázólégy

szébe süllyeszti. A lárvák a levél szövetében egyre szélesedő, kanyargós lárvajáratot rágnek, majd a talajban bábozódba telelnek. Amenny-

A hagymalégy (*Delia antiqua*) világszerte elterjedt kártevő

nyiben a hagymalégy ellen védekezünk, külön növényvédő szeres kezelésre nincs szükség a hagyma-aknázólégy ellen.

A hagymalégy a hagyma legveszélyesebb kártevője, nemcsak a talajban lévő, hanem a tárolt hagymán is tapasztalhatjuk kártételét. A vöröshagymán kívül még a póréhagymát, a metélőhagymát és fokhagymát is károsíthatja, sőt a hagymás dísznövényeken is táplálkozhat. Európában jól ismert kártevő, hazánkban is mindenütt előfordul. A hagymát kétféle hagymalégy károsíthatja, a közönséges hagymalégy és a holdfoltos hagymalégy. Mi most a közönsé-

ges hagymalégygel foglalkozunk (továbbiakban hagymalégy).

A talajban telelő tonnabázból az imágók a cseresznye vizzásakor jönnek elő. Párosodás után a nőtények hamarosan megkezdik a tojásrakást. A tojásokat többesével a hagyma levelei közé rakják, majd a kikelő nyüvek befurakodnak a levélbe, és annak csövén át a hagymába hatolnak, melyet azután összefurkálnak. A hagymalégy kártételének első tünete, hogy a hagyma levelei lankadnak. Fiatal növényeknél az egyik növényből a másikba átmenve egy sorban többet is elpusztíthatnak. Ha a hagymát már fel-

A hagymalégy báján kis szemölcsök láthatók

élték, a szomszédos hagymához húzódnak át, melybe rendszerint a gyökérnél hatolnak be. A nyüvek okozta sérüléseken keresztül kórokozók is megtelepednek a hagymán ami bűzös rothadásnak indul. A közönséges hagymalégy lárvája

A károsított dughagyma levelei lankadnak, sárgulnak

(nyüve) fehér színű, 5-7 mm hosszú, míg a holdfoltos hagymalégyé szennyezsárga.

A hagymalégylárvák 2-3 hetes táplálkozás után elhagyják a hagymát és a talajban bábóznak, majd 10-14 napos bábállapot után követke-

Hagymalégy bábja dughagymán

zedék. Az imágó 6-7 mm hosszú, hamuszürke színű légy.

Védekezés

Az első nemzedék rajzását hálózással kell nyomon követni, hogy a védekezést időben elvégezhessük. A korai kártételt talajfertőtlenítéssel előzhetjük meg. Az imágók rajzásakor a legyek ellen, majd a frissen kelő lárvák ellen kell védekezni. Az imágókat különböző módszerekkel csapdázhatjuk. Mivel a legyek érzékenyek a színekre, kék vagy fehér vizes tálba belerepülnek, ezzel megállapíthatjuk a rajzás időpontját, és sok legyet össze is tudunk fogni. A megtámadott növényeket távolítsuk el és semmisítsük meg.

Hagymalégy lárvája dughagyma gyökerén

zik a második nemzedék kelése. A hagymalégynek fénylő barna tonnabábja van, a test végén szemölcsökkel.

Évente két, esetleg három nemzedéke van, a tonnabábok áttelelnak a talajban. A lárvák fejlődésüket befejezve, a talajban alakulnak bábbá. A bábokból 8-14 nap múlva jön elő az új légynem-

A vöröshagyma kártevői ellen használható rovarölő szerek

Készítmény (hatóanyag)	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forgalmazási kategória	É.v.i. (nap)
Benevia (ciántraniliprol)	dohánytripsz, hagymalégy	9-35 ml	II.	14
Deltam (deltametrin)	tripszek, hagymalégy	5 ml	III.	7
Laser (spinozad)	dohánytripsz	6-7,5 ml	II.	7

Megjegyzés: Mindig használjunk tapadásfokozó készítményt is, mert különben a hagyma viaszos levelén lefolyik a permetlé

A dió legveszélyesebb kártevője a nyugati dióburok-fúrólégy lett

Az elmúlt években tapasztalhattuk, hogy a tavasszal bő terméssel kecsegtető diófákon nem maradt egy ép termés sem, mire betakarítottuk volna. Ezt a problémát nagyrészt a nyugati dióburok-fúrólégy számlájára írhatjuk. Egyre nagyobb jelentősége lesz a diókultúrában is a szakszerű növényvédelemnek, különben nem sok dió jut majd a süteményekbe.

Fontos, hogy figyeljük a fáinkat, különben betakarításkor az értéktelen gyümölcs vagy fennmarad a fán, vagy még idő előtt lehullik.

A nyugati dióburok-fúrólégy Amerikából származik. A légy lárvái a dió termésburkában fejlődnek és károsítanak. Táplálkozásuk következtében először barna foltok jelennek meg a burkon, majd rothadásba mennek át, a termésburok elfeketedik, és a héjat is lemoshatatlanul megfesti.

Rajzása általában júliusban kezdődik, és eltart egészen októberig, tehát a védekezést is erre az időszakra kell koncentrálnunk. A legyek jelenlétét zöldessárga ragacslapokkal vagy Csalomon csapdákkal tudjuk nyomon követni. A nőstények több száz petét tudnak lerakni, és egy dióban több nyú is jelen lehet (20-30 is akár). A korán fertőzött dió nem fejlődik rendesen, burka ránkosodik és egy idő után lehullik. Tünetei nagyon hasonlítanak baktériumos betegséghez, de a nyüvek jelenléte egyértelműen utal a kártevőre. A nyugati dióburok-fúrólégy elleni védekezés összetett feladat. Nem lehet csak a növényvédő szerek hatékonyságára támaszkodnunk. A kémiai védekezést sem szabad elhagynunk, de azok, akiknek csak néhány diófájuk van, több módszerhez is nyúlhatnak.

- A kifejlett nyüvek kibújnak a burokból és a talajra kerülve beássák magukat a sekély talajrétegekbe, ott bábozódnak és telelnek át. Ha meg tudjuk akadályozni, hogy a nyüvek a talajba kerüljenek, nem tudnak áttelelni, és így nem lesz jövőre imágó, ami továbbsszaporodik.

- A mulcsozás is csökkenti az áttelelés lehetőségét, de a mulcsot, akár csak a lehullott termést, a szezon végén össze kell gyűjtenünk és meg kell semmisítenünk.

Ha ilyen barnuló, feketedő a dió zöld burka, szinte biztos, hogy megtaláljuk benne a dióburok-fúrólégy lárváit

- Ha figyeljük a rajzást, és időben beavatkozunk, akkor peterakás idején hatékonyan védekezhetünk kémiai úton. A Syngenta ajánlatában a **Karate Zeon** (0,2 l/ha) engedélyezett dióban történő felhasználásra. Nagyon fontos, hogy a permetlé az egész fát bevonja, mert azon részek, ahová nem kerül készítmény, védtelenek maradnak. Ez a lépés a legnehezebben megoldható, hiszen a diófák 10-15 méter magasra is megnőhetnek.

Intenzív, jéghalós cseresznyeültetvény hazánkban

Kézhez álló cseresznyefa

NAPJAINKBAN A HATÉKONYSÁG NÖVELÉSÉRE MINDEN GYÜMÖLCSFAJBÓL INTENZÍV ÜLTETVÉNYT HOZNAK LÉTRE, AZAZ KIS TÉRÁLLÁSBA TELEPÍTIK A FÁKAT, ÉS IGYEKEZNEK A FÖLDRŐL, ILLETVE KIS LÉTRARÓL MŰVELHETŐ KORONÁT KIALAKÍTANI. ÍGY VAN EZ A CSERESZNYÉNÉL IS, HAZÁNKBAN TÖBB INTENZÍV ÜLTETVÉNYT MŰVELNEK, A VOLT KERTÉSZETI EGYETEMEN PEDIG HROTKÓ KÁROLY VEZETÉSÉVEL KIDOLGOZTÁK A MAGYAR CSERESZNYEORSÓ KORONAFORMÁT.

HORVÁTH CSILLA

Bár a cseresznye nagyon erős növekedésű fa, törpítő alanyokkal, sőt egyszerű sajmeggy alanyon is nevelhetünk belőle „kézhez álló” fát, igaz, ehhez nem elég csupán a téli metszés, nyáron is szabályoznunk kell a növekedését. A nyári metszés célja, hogy elég fényt engedjünk a korona belsejébe, ami a rügydifferenciálódáshoz szükséges, illetve időben eltávolítsuk a túl erős hajtásokat. A korona tetejezése is nyáron időszerű, amikor elérte a kívánt magasságot.

Külföldön általában a törpe növekedésű Gisela alanyokat használják intenzív ültetvényben, itthon azonban csak rendszeres öntözés mellett szabad ilyen alanyon ültetni. Hazánkban a sajmeggy alany előnye, hogy bírja a meszet, a szárazságot, a fagyokat és a nagy meleget is, valamint elég nagy lombfelület képződik rajta a termék ellátásához. Mindezek a tulajdonságok házikertben is hasznosak, arról nem is beszélve, hogy nehéz lenne másféle alanyon beszerezni az oltványokat.

Az orsó fák nevelésének alapja, hogy erős növekedésű sudarat alakítunk ki, ami mérsékli az oldalágak növekedését és laposabb elágazások alakuljanak ki. Ennek érdekében igyekszünk csúcsrügypől nevelni a központi tengelyt és az alsó ágakat.

Csonk nélkül metsszük a fát

A legújabb javaslat szerint ültethetünk husángot vagy koronás oltványt. Az első évben metszés nélkül neveljük azokat, egyedül a tengelynek konkurenciát jelentő vastag, meredeken álló hajtásokat távolítjuk el. A második évben választhatunk, hogy csúcsrügypől továbbneveljük a fa koronáját adó ágakat, vagy inkább egy merész vágással a talajtól 40 cm-re levágjuk a törzset, és újra neveljük. Ennek a módszernek az az előnye, hogy az új, erős hajtáson kedvező szögállású, többé-kevésbé egyforma erősségű másodrendű

Az alva maradt rügyeket is kihajtásra készíthetjük, ha befűrészeljük a törzset fölöttük

Nyáron tetejezzük a fákat, mutatja Hrotkó Károly egy kísérleti ültetvényben

hajtások képződnek, és szinte magától alakul ki a kedvező koronaszerkezet. Így viszont veszítünk egy évet a koronaalakításban.

Figyeljünk arra, hogy megőrizzük a sudár központi szerepét, a legfelső rügycsoportot, amiből a csúcson sóprúszerű hajtások fejlődnek, érdemes még tavasszal ledörzsölni. Az is fontos, hogy a törzsön többé-kevésbé egyöntetű elágazások fejlődjenek, amihez gyakran metszést kiegészítő eljárásokat kell alkalmaznunk. Ha kopasz rész alakulna ki a törzsön, fűrészeljük be a rügy fölött, ami kihajtásra készíti az adott rügyet. A meredeken fejlődő hajtásokat súlyozással, lekötözéssel vagy kipeckeléssel kényszerítsük laposabb helyzetbe.

Tudta?

Brunner Tamás dolgozta ki ezt a metszésmodot, amivel két idény alatt kedvezően lapos, termőrüggyekkel berakódott elágazást lehet létrehozni. Lényege, hogy a meredek ágat nem alsó, hanem felső állású rügyre vágjuk vissza, ennek hatására kihajtás után egy erős, fölfelé törő és alatta egy lapos szögben elágazó hajtás fejlődik. A következő metszés alkalmával a felső hajtást/vesszőt eltávolítjuk, és megmarad a kedvező szögállású elágazás. Ezt a módszert nevezzük Brunner-féle felsőrügyes metszésnek.

A mandula főbb betegségei

AZ ÁLTALÁBAN GYENGÉBB MINŐSÉGŰ TERMŐTALAJOKRA ÜLTETETT MANDULAFÁKAT TÖBB KÁROSÍTÓ IS VESZÉLYEZTETI. RENDSZERES VÉDEKEZÉSSEL AZONBAN A LEGFONTOSABB BETEGSÉGEK EREDMÉNYESEN LEKÜZDHETŐK EZÁLTAL, A TERMÉS MENNYISÉGE ÉS MINŐSÉGE IS JOBB LESZ. AZ ÉVENKÉNTI KORA TAVASZI 1-2 HATÁSOS VÉDEKEZÉS SZINTE EGÉSZ ÉVBEN ELEGENDŐ VÉDELMEZ ADHAT A KÁROSÍTÓK ELLEN.

DR. KOLEVA ROSZICA

A koratavasszal virágzó mandulát a monília támadhatja. Nedves időben virágzaskor vagy szíromhullás kezdetén feltétlenül védekezzünk ellene. Hazánkban a kórokozó virág- és hajtáspusztulást, valamint termésrothadást okoz, éppúgy, mint más csonthéjasokon, meggyen, kajszin. Csapadékos időjárás esetén a kórokozó a virágot fertőzi, és onnan jut a hajtásba, a zöld termésbe pedig sebeken keresztül hatol be. A sebeket az állati kártevők, főleg a barackmoly és

a keleti gyümölcsmoly hernyója okozza. A virágfertőzés megelőzésére a virágzás kezdetén és végén kell permetezni, a gyümölcsrothadás pedig nagymértékben csökkenthető az állati kártevők elleni rendszeres védekezéssel.

A mandula *polisztigmás levélfoltossága* hazánkban mindenütt és rendszeresen előfordul. A betegséget népiesen vörös foltosságnak is nevezik. Gazdanövényei a szilva, a ringlő, a mandula és a kökény. A fertőzés következtében a mandula

levelein 6-7 mm-es, ovális vagy kerek, sárga és sárgáspiros foltok jelennek meg. A levelek színén lévő foltok környékén a levélszövet besüpped, a

Levélhullást okoz a polisztigmás levélfoltosság

fonáki oldalon pedig kidomborodik. Az erősen fertőzött levelek idő előtt lehullanak. A gomba a fertőzött és lehullott levelekben telel át. Csapadékos tavaszokon, április folyamán ott képződnek az első aszkospórák, ahol az éppen kihajtott levelekre kerülnek és fertőznek. Megelőzőképp a lehullott, fertőzött leveleket még ősszel gyűjtjük össze és távolítsuk el a kertből. Erős fertőzés esetén közvetlenül kihajtás után, valamint májusban néhány alkalommal megelőző jelleggel permetezzünk hatásos gombaölő szerekkel.

A *mandula ventúriás varasodásának* (más néven kladospóriumos betegségének) leküzdése alkotja a mandula védelmének gerincét. A gomba a leveleken kerek, néhány milliméteres foltokat okoz, melyek levélfonáki részén bársonyos, olajbarna bevonat jelenik meg. Erős fertőzés

következtében a levelek tömegesen hullanak. A hajtásokon sötétszürke, vöröses szegélyű foltok képződnek, de a kórokozó a termést is fertőzi. A kórokozó optimális hőmérsékleti igénye 18-24 °C, hőmérsékleti maximuma 35 °C.

Védekezésként a beteg, idősebb ágárszektet, vesszőket a koronaritkítás során feltétlenül távolítsuk el némi egészséges résszel együtt.

Házikertekben gyakori a levéllyukacsosodást okozó sztigminás betegség

Sziromhullás után (legalább július végéig) 10 napos időközökkel folytassuk a permetezéseket a betegség ellen.

A csonthéjasok *sztigminás betegsége* elsősorban a házikertekben gyakori, tünetei alapján levéllyukasztó betegségnek is hívják. Valamennyi

csonthéjas termésű gyümölcsfán, így a mandulán is előfordul. A leveleken 2-3 mm átmérőjű, kerek, sárgászöld, majd barna, barna szegélyű foltok alakulnak ki. Később a foltok közepe kiesik, a foltok parás szegélye azonban megmarad. A hajtásokon, rendszerint a rügyek körül 5-10 mm hosszú, ovális, barna foltok alakulnak ki, bennük a nyár végére fölrepedezik az elhalt bőrszövet. A vesszőkön az 5-10 mm hosszú, ovális foltok szürkék, és liláspiros elmosódott szélű udvar határolja azokat, a felszínük pedig repedezett. A rügyek nem hajtanak ki, és ha a folt körülölelte a vesszőt, akkor az elszárad. A gyümölcsön először 1-2 mm átmérőjű, kerek, liláspiros foltok jelennek meg, később a folt közepe kiemelkedik, elparásodik, szélét pedig liláspiros udvar övezi. A parás foltokon mézgacseppek jelennek meg. A fertőzési források a vesszők és a lehullott levelek, ahol a kórokozó micéliummal és ivartalan szaporítóképletekkel, konídiumokkal telel át. A gomba jól elviseli a kedvezőtlen körülményeket, a növény felületén lévő konídiumok a hideggel szemben ellenállóak, és akár 2 évig is fertőzőképesek maradnak. A kórokozó számára a hűvös tavaszi időjárás is elengedhetetlen, mivel az optimális hőmérsékleti igénye 15 °C.

A sztigminás betegség az elmúlt évben sok helyen, főleg kajszifákon okozott újra problémát, de a mandulafák esetében is fontos a rendszeres védekezés. A betegség ellen metszőkor a beteg vesszőket el kell távolítani, és meg kell semmisíteni. Rügypattanás előtt a fákat rézkészítményekkel lemosásszerűen kell permetezni. Ott, ahol évente előfordul, rendkívül fontosak a bimbós állapotban, a virágzás előtt és közvetlenül a szíromhullás után elvégzett permetezések.

Védekezünk a rovarkártevők ellen is!

A házikertekben rendszerint elhanyagolják a mandulafák növényvédelmét, annak ellenére, hogy több veszélyes kártevője van. Emiatt gyako-

ri, hogy a kertekben a kaliforniai pajzstetű-, valamint kéregmoly-fertőzés a mandulából indul ki és terjed zavartalanul tovább a többi gyümölcsfára.

Nem túl rég azonosították a mandula gubacsatkáját, ami szőszös foltokat okoz a levél fonákán

A csonthéjasok *levélatkája* az egész országban elterjedt, kártétele főleg a fiatal fákon jelentős. A szabad szemmel nem látható levélatkák (a kifejlett egyedek 200 µm hosszúak) a levelek fakó vagy ezüstös elszíneződését okozzák. Mivel a kezdeti tünetek csak nehezen vehetők észre, kellemetlen meglepetéseket okozhatnak a házikertekben. Tömeges megjelenéskor, a nyár közepére ugyanúgy a levelek korai lehullását okoz-

hatják, mint a piros gyümölcsfa-takácsatka és a kétfoltos-takácsatka. A kártevő elszaporodásának a meleg, száraz időjárás kedvez. A védekezésben fontos szerepet játszik a ragadozóatkák jelenléte, ezért védelmük a tenyészidőszak során nagyon fontos. Ha rendszeresen szelektív hatású atkaölő szereket használunk, megjelennek a ragadozóatkák és korlátozzák a levélatkák szaporodását. A kártevő kifejlett nőstényei áttelelnek a rügyek felső pikkelyei alatt a rügyalagnál, továbbá a rügy és a vessző által bezárt védett helyeken.

A barackmoly gyakran károsítja a mandulát is

A *mandula-gubacsatka* a levelek fonákán szivogatva kisebb-nagyobb szőrzettel borított foltokat okoz. A kezdetben apró, majd egyre növekvő foltok kezdetben fehéressárga színe sötétbarnára változik. Nagyobb méretű foltok kialakulása esetén a levél széle lefelé görbül vagy csavarodik. A kártevő főleg a Balaton környéki mandulásokban okoz számottevő kárt.

A *barackmoly* a mandula gyakori kártevője. Rügypattanáskor a telelőhelyekről előjövő kis hernyók a fakadó rügyeket rágják, később a 3-4 leveles hajtásokban felülről lefelé haladó, hosszanti járatot készítenek. A károsított hajtások elszáradnak, a tövüknél gyakran mézgcacsepp

jelenik meg. A nyári nemzedék hernyói a fiatal gyümölcsök belsejét üregesítik ki. Nyáron, a csonthéj megkeményedése után a kocvány körüli részeken rágnak, mézgcacsepp és ürülék szennyezi a gyümölcsburtot. A kártevőnek évente három nemzedéke van, a rajzást szexferomon csapdákkal tudjuk nyomon követni. Kisebb kertekben a fonnyadó hajtásvégek eltávolításával hatékonyan csökkenthetjük a következő hernyónemzedék kártételét. A barackmoly fő tápnövénye a kajszi, de gyakori a kártétele mandulán is.

Bár a *keleti gyümölcsmoly* jellegzetesen töbttápnövényű faj, a gyümölcsfák közül első-

A feketefoltos mandula-levéltetű tünete nagyon jellegzetes

sorban a kajszi, az őszibarackot és a mandulát károsítja. Hernyója tavasszal, nyár elején főleg

a hajtásokat, később pedig a gyümölcsöket pusztítja. Befurakszik a zsenge hajtásokba, ott járatot rág, amitől a hajtásvég hervad, elszárad, letörik. A nyári nemzedék kártétele kezdetben a gyümölcshéj alatt haladó, később a termés belseje felé irányuló járat. A károsított gyümölcsön szabálytalan felületi rágást, lyukakat, erős mézgafolyást és ürüléksomókat is találunk. A kártevőnek évente 4–5 nemzedéke van, a lepkek április végétől kezdenek rajzani, ami szexferomon csapdákkal jól figyelemmel kísérhető. A kifejlett hernyók átteleznek a kéreg alatt, közel a gypszinthez, gubóban. Jelentős kártétel esetén távolítsuk el és semmisítsük meg a fertőzött hajtásokat. A kártevő elleni rendszeres védekezést májusban kell megkezdeni, és egészen a termés éréséig folytatni kell, az alkalmazott szerek várakozási idejének betartásával.

Tudta?

A mandula magdarázs a tojását a zöld mandula belsejébe rakja le tavasszal, s a kikelő láva a termés belsejében táplálkozik és fejlődik. A kártétel következménye, hogy a beteg gyümölcs kiszárad és betakarításkor nem esik le, hanem egész télen a fán marad, ahonnan tavasszal a darázs kirágja magát és kirepül.

A *feketefoltos mandula-levéltetű* fő téli tápnövénye a mandula, amelynek egyben jellegzetes kártevője is. Az április elején megjelenő levéltetvek szívásának hatására jellegzetes torzulások alakulnak ki a fiatal leveleken, a későbbi nemzedékek kártétele rendszerint a legtöbb hajtásvégre kiterjed. A károsított levelek torzulnak, sárgulnak, majd lehullanak. Júniusban jelennek meg a szárnyas egyedek, amelyek gyomnövényekre repülnek át. A védekezésnél legfontosabb a fertőzött mandulafák korai kezelése (virágzás után), különösen fiatal fák esetében, amelyek jobban megsínylik a haj-

tásvégek torzulását. Később a levéltetű-kolóniák felszaporodásakor a kezelést szükség szerint meg kell ismételni. A feketefoltos mandula-levéltetű a legnagyobb kárt különféle vírusok terjesztésével okozza.

Lemosó permetezés ajánlott a mandulánál is

A mandulafákon már márciusban megjelenhetnek a hajtástörő- és a bíborszínű eszelény imágói is. Évente egy nemzedékük fejlődik és a telet kifejlett bogár alakban töltik, rendszerint a talajban. Tavasszal korán előjönnek, és érési táplálkozást folytatnak a rügyek kiodvasításával. Fiatal mandulafákon, a kártétel párosulva a barackmoly és a keleti gyümölcsmoly hajtáskártételével, sok esetben szükségessé teheti az eszelények elleni külön védekezést is.

A kéregmoly az idősebb mandulafák gyakori kártevője. A törzsben és a vastag ágrészekben gyorsan elszaporodik, jelenlétét a lehulló ürülék és az üres bábingek jelzik. Mint gyengültség kártevő tovább súlyosbíthatja az egyéb kártételeket, így a kéregmoly okozta sebzéseken a gombafertőzések is könnyebben fellépnek. Esetenként együtt károsít a nagy farontólepkével is, és ez növeli az okozott kárt.

Idősebb fák törzsén szinte mindig megtalálhatók a kaliforniai pajzstetű telepei is. Csak nagymérvű elszaporodása esetén kell ellene védekezni.

A héjas gyümölcsűek (szelídgesztenye) betegségei és kártevői elleni készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Hatásmód	Kultúra	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forg. kat.	É.v.i. (nap)
KÖRNYEZETBARÁT KÉSZÍTMÉNYEK						
Astra Rézoxikloirid	kontakt gombaölő szer	mandula, dió	baktériumos, gombás eredetű betegségek (kivéve lisztharmat)	20-30 g	III.	21
Champion WG	kontakt gombaölő szer	héjas gyümölcsűek (mandula, dió, mogyoró, szelídgesztenye)	baktériumos, gombás eredetű betegségek (kivéve lisztharmat)	20-30 g	III.	21
Nordox 75 WG	kontakt gombaölő szer	héjas gyümölcsűek	baktériumos, gombás eredetű betegségek (kivéve lisztharmat)	30 g	III.	21
Funguran-OH 50 WP	kontakt gombaölő szer	héjas gyümölcsűek (dió, mandula, mogyoró, gesztenye)	baktériumos- és gombás betegségek (kivéve lisztharmat)	20-30 g	III.	21
Topas 100 EC	felszívódó gombaölő szer	mandula	ventúriás varasodás, monília	5 ml	III	14
Dipel DF	biológiai rovarölő szer	dió, mandula, mogyoró, szelídgesztenye	merikai fehér medvelepke, lombrágó hernyók, gyümölcsmolyok	10-15 g	III.	2
Vegarep EC	kontakt növényápoló szer	héjas gyümölcsűek	levéltetvek	100-300 ml	III.	nk

É.v.i.: élelmezés-egészségügyi várakozási idő
nk: nincs korlátozás

Egy leendő üzemi ültetvény

Kell-e trágyázni a szőlőt?

A címben feltett kérdésre, sok más szőlészeti témához hasonlóan, nem létezik egyértelmű válasz. Alapvetően úgy tartjuk, hogy a szőlő nem tápanyagigényes növény, ráadásul évi növekményének nagy része az ültetvényben maradhat, vagy visszahordhatjuk a tőkénk alá. A tartósan elegendő tápanyagellátás kulcsa, természetesen, a jó alapokban, vagyis a „feltöltött készletekben” rejlik. Már csak azért is, mert utólag nehéz a gyökérzónába juttatni a hiányzó elemeket.

VARGA ZSUZSANNA

Az üzemi ültetvény telepítésekor nagyjából három évtizedre előre tervezünk. Így könnyen érthető, hogy a szőlőben a parcella jó indításának feltételei közé tartozik az alaptrágyázás. Ilyen fontos kitétel még a jó minőségű szaporítóanyag és a támrendszer alapjain (karó) túl a talaj kellő megmunkálása, előkészítése is. Üzemi telepítés előtt hektáronként nagyjából 100 tonna szerves trágyával és a talajvizsgálati eredményekhez igazodva szoktuk tápanyagokkal feltölteni a talajt. Az ideális

talajállapothoz hozzájárul a talajtesztelés és -fertőtlenítés, de az előzetes mélyforgatás vagy lazítás is.

A házikerti ültetésnél is hasonló a helyzet, legáltalában az előkészítést illetően. Hasznos lehet a talajban élő károsítók (fonálférgek, rovarkárttevők) ártalmatlanítása és kezelése, de a tápanyagkészletek előzetes feltöltése is. A talajlazítás hasznos lehet, de a szerves trágya hozzáadása is nagyban segíti a talaj ideális tápanyag- és vízszolgáltató-képességének kialakítását. A telepítéskor töreked-

jünk arra, hogy az oltvány vagy dugvány minél nagyobb részét a talajba helyezzük, természetesen leszámítva a felső rügycet, vagy az oltásforradás fölötti részt. Így a járulékos gyökérképződéshez is nagyobb gyökértörzs áll rendelkezésre, ráadásul a tőke hamarabb elérheti és behálózhatja a számára ideális talajréteget (20-60 cm).

Fontos a talajlazítás

A termőre fordulás után egy üzemi szőlőben viszonylag kevés makroelemet vonunk ki, vizünk el az ültetvényből, hiszen a lehullott levelek a sorok között maradnak. Ha a venyigét helyben kezeljük (például lezúzva a talajba forgatjuk), akkor a fás részek növekménye sem igazi veszteség. Átlagosnak számító 10 tonnás terméssel pedig hektáronként mindössze 28 kg nitrogént, 8 kg foszfort és 28 kg káliumot „veszítünk”. Mélyen gyökerező növényről lévén szó, az utánpótlás során eleve nehéz a tápanyagokat a felvehetőség szempontjából ideális zónába juttatni. Mivel az éves műveléshez és növényvédelemhez nagyjából 10 gépi forduló tartozik, így könnyen érthető, hogy a telepítéskor kialakított ideális talajállapot nem tartós. A tápanyag és a víz jobb fölvehetőségét, a talajélet kedvezőbb aktivitását, illetve a gyökerek számára ideális közeget rendszeres mélylazítással biztosíthatjuk, erre kiválóan alkalmasak lehetnek a tápanyag-utánpótlással egybekötve a késes (csoszlyás) vagy szárnyas mélyműtrágyázók.

A termékenység kulcsa a humusz

Más növényeket is a tőkék köré vonz a víz és a tápanyag

A talajállapot fenntartása, a rendszeres mélylazítás a nehéz gépek üzemeltetése híján kevésbé kardinális kérdés házikerti szőlőinkben. Jó feltöltés, gondos alaptrágyázás esetén nem is valószínű, hogy hiánytüneteket tapasztalhatunk. Azt se feledjük, hogy a szőlő nemcsak mélyen gyökerező, de föld alatti részeit illetően alapvetően „konfliktuskerülő” növény. Ha a felszín közelében vagy akár a szomszédságában konkurenciát (másik tőke, takarónövény) talál, új talajrétegeket hódít meg, hálóz be magának. Ezt könnyedén meg is teheti, hiszen egy tőke gyökerei akár 10 m-re is elhatolhatnak a gyökértörzstől. Házikertjeinkben ráadásul még a szomszédos sorok sem feltétlenül korlátozzák a gyökerek lejutását a mélyebb rétegekbe.

A gyökerek közelébe adagoljuk

Ha mégis trágyázni, tápanyagot akarunk pótolni, néhány dologra érdemes odafigyelni. A szerves trágya, komposzt kijuttatása mindig hasznos, növeljük velük a talaj humusztartalmát, termékenységet. A szerves anyagok segítik a víz- és tápanyagok raktározását, de megkönnyítik azok fölvehetőségét is.

Már az ültetés mélységének megválasztásával célozzuk meg a leendő gyökérszónát

A nitrogén könnyen mozog a talajban, annak pótlását ugyan helyileg egyszerűbben megoldhatjuk, de a kijuttatást nagyon jól kell időzítenünk. Részben azért, hogy a hatóanyag ne szökhessen el, másrészt azért, hogy ne csak a takarónövényeket vagy éppen a tőkék alatti gyomflórát hizlaljuk vele. A túl sok nitrogén amúgy sem hasznos a termesztők számára, mert azzal a vegetatív tömeget növeljük főként. Vagyis többet kell zöldmunkáznunk, és vastagabb vesszők várnak ránk metszéskor.

Bár a foszfor elsősorban a termőrészekre hat, tehát különösen fontos elemnek tűnik, mennyisége általában elegendő szokott lenni a hazai talajokban. Szinte ismeretlen a hiánya az üzemi szőlőkben. A hatóanyag mozgása is igen lassú a gyökerek között, pótlásakor tehát mindenképpen a 20-60 cm-es zónába kell juttatnunk.

Cukortermelő növény lévén a szőlő viszonylag káliumigényes. Felvehetőségét a talaj agyagásvány tartalma nagyban befolyásolja, de pótlása – jelentőségéből adódóan általában szükségszerű. Gyakran nem a mennyisége, hanem a fölvehetősége okoz zavarokat a növényben. Vízhányos

időszakokban a káliumellátottságban is problémák adódnak. De a kálium-magnézium antagonizmus, vagyis a bőséges magnéziumtartalom is járhat hiánytünetekkel. Kötött talajokban a kálium mozgása nehézkes, így ott mindenképpen a gyökereknél pótoljuk, míg homokos területeken akár a felszínre is szórhatjuk.

A kisebb mennyiségben igényelt tápanyagok, vagyis a mikro- és mezoelemek pótlását leghatékonyabban permettrágyákkal, a lombzaton át felszívódó készítményekkel oldhatjuk meg. Számos előnyük (gyors, célzott, hatékony) mellett meg kell említenünk hátrányaikat (drágák, perzselhetnek, hasznosulásuk időjárásfüggő is).

Homoktalajon egyszerűbb a kálium kijuttatása, de a humusztartalmat már a telepítés előtt javítanunk kell

Ismét feltehetjük tehát a kérdést: kell-e trágyázni a szőlőt? A választ most már Önökre bízom. Ártani biztosan nem ártnak vele, „kedvenc liánunk” sok mindent kibír. Legfeljebb kicsit kiszúrunk magukkal, hiszen többet kell zöldmunkáznunk, erősebben metszeniük vagy gyakrabban füvet nyírniuk, illetve gyomlálniuk a tőkék alatt.

Fizessen elő a Kertészet és Szőlészet digitális változatára

akár
30%
kedvezményvel!

	Nyomtatott lapár (Ft)	Digitális lapár (Ft)
Egy lapszám ára	560	390
Havi előfizetés	1 910	1 340
Negyedéves előfizetés	5 730	3 995
Féléves előfizetés	11 460	8 000
Éves előfizetés	22 920	16 000

- Egyedi kedvezményes ár digitálislap-előfizetőink részére!
- Egyszerű, gyors, kényelmes előfizetési lehetőség!
- Bővített interaktív tartalom!
- Platformfüggetlen – bárhol, bármilyen eszközön megtekinthető!
- Keresési lehetőség a cikkekben és egyéb felhasználóbarát megoldások!
- Hirdetőpartnereink számára újszerű, interaktív megjelenési lehetőség!

Olvassa be a kódot és fizessen elő kényelmesen! –

Kertészet
és Szőlészet

www.magyarmezogazdasag.hu

DIGITALSTAND

www.digitalstand.hu

Színcsapdákkal is védekezhetünk a kártevők ellen

A HÁZIKERTEK VÉDELMEBEN NEM SZABAD CSAK A KÉMIAI SZEREKRE ALAPOZNI. VALAMENNYI VÉDEKEZÉSI MÓDSZER, ÍGY A KÜLÖNBÖZŐ CSAPDÁK (FÉNYCSAPDÁK, SZEXFEROMON- ÉS SZÍNCsapdák) EGYFORMÁN FONTOS ESZKÖZEI A KÁROSÍTÁS MEGELŐZÉSÉNEK.

DR. KOLEVA ROSZICA

Sokan tapasztaltuk már, hogy tavasszal, nyáron egy élénksárga blúzt vagy pólót ellepnek a rovarok. Ennek az a magyarázata, hogy sok nappal repülő rovar jól érzékeli a színeket. A szőlőtripsz megfigyelésére pl. zöldessárga színcsapdát érdemes használni, mert a tapasztalatok szerint erre a színre érzékeny.

A *szőlőtripsz* 0,6-0,8 mm hosszúságú, sárga testű rovar. Különböző családokba tartozó növé-

nyeken (pl. tölgy, mogyoró, bükk, juhar) figyelték meg jelenlétét, tömegesen azonban csak a szőlőn szaporodik. Kora tavasszal akkor veszélyes a kártétele, ha az egyedyszáma jelentősen megnő, vagyis több mint 10-15 tripszet találunk egy levélen. Közvetlenül a rügyfakadás után a megtámadott szőlőhajtások tengelyén, a levélnyélen, valamint a levelek erezetén parás foltok képződnek, amelyek súlyos fertőzés esetén a hajtás egészére kiterjed-

nek. Az erősen károsított hajtások rövid szártagúak maradnak és a levelek a színük felé kanalasodnak, szélük megbarnul és elszárad. Kedvező időjárás esetén, a nyár folyamán 3-4 nemzedéke is kifejlődik, ezek többnyire egybefolynak. Egyedszámának megfigyelése azért fontos, mert a nyár végén jelenlévő populáció nagyságából következtethetünk a következő évi tavaszi kártételre.

A szőlőtripsz kora tavasszal szívogat a levélen

Az *amerikai szőlőkabóca* Észak-Amerikából származó egynemzedékes kártevő. Fő tápnövénye a szőlő, a levél fonákán szívogat. A szakirodalom szerint az amerikai szőlőkabóca Európában elsődlegesen a szőlőn és a vadszőlőn táplálkozik, azonban iszalagon és a szőlőben előforduló egyes lágyszárú növényeken is azonosították. Az amerikai szőlőkabóca tojás alakban, a kétéves cserrészeken telet át, ahol a nőtények a tojásokat a foszló kéreg alá helyezik el. A lárvák kelése időjárástól függően elhúzódó, május közepétől egészen július első dekádjáig tarthat. Öt lárvastádium után az imágók az időjárás függvényében július elejétől-közepétől jelennek meg és egészen szeptember végéig, október elejéig, illetve a fagyokig megfigyelhetők. Súlyos gazdasági kárt közvetett módon, a karantén fitoplazma terjesztésével okoz.

Az amerikai szőlőkabóca jelenlétét, rajzását szín-csapda segítségével követhetjük nyomon. A szín-csapdák hatását növelhetjük, ha többet rakunk ki belőlük, tanácsos legalább 5-10 csapdát használni egy-egy területen. A hazai vizsgálatok szerint a különböző színek közül a sárga és a zöldessárga színűek fogták a legnagyobb egyedszámban az amerikai szőlőkabóca-imágókat. A zöldessárga színű csapdák használatával egyszerre megfigyelhetjük a szőlőtripsz egyedszámát is.

A *darazsak* egyedszáma a nyár végére, a gyümölcs- és szőlőéréskor a legnagyobb, ilyenkor okoznak rágásukkal kártételt. A darázscsapdák a német darazsat, a kecskedarazsat és a lódarazsat fogják. A darázscsapda alsó fogóedényébe

Az amerikai szőlőkabóca veszélyes fitoplazmás betegséget terjeszt

öntünk 0,2-0,3 liternyit az egy rész sör, egy rész narancslé, egy rész 2 százalékos bórsavoldat elegyből. Az utóbbi elhagyható, mert szerepe az, hogy a megfogott rovarok bomlásából adódó kellemetlen szagokat csökkentse.

A darázscsapdák a kártétel nagyságát csökkentik, megszüntetni azonban nem tudják, használatuk általában házikertben javasolt.

Csemegezőlőnél különösen nagy gond a lisztharmat

A csemegezőlő jelentősebb károsítói

A CSEMEGESZŐLŐ TERMESZTÉSE JÓVAL KISEBB JELENTŐSÉGŰ, MINT A BORSZŐLŐÉ. MIVEL UGYANABBA A CSALÁDBA TARTOZNAK, A BETEGSÉGEIK ÉS KÁRTEVŐIK IS MEGEGYEZNEK, TEHÁT NÖVÉNYVÉDELMIK IS HASONLÓ. KÜLÖNBÉG CSUPÁN A BOR- ÉS A CSEMEGESZŐLŐFAJTÁK MÁS-MÁS TERMESZTÉSI CÉLJÁBÓL ADÓDIK: MÍG A CSEMEGESZŐLŐT FŐKÉNT A GYÜMÖLCSÉ-ÉRT TERMESZTIK, ADDIG A BORSZŐLŐT FELDOLGOZVA KÜLÖNBÖZŐ ITALOK FORMÁJÁBAN FOGYASZTIJUK.

DR. KOLEVA ROSZICA

A csemegezőlő általában igényesebb a termőhelyi adottságokkal szemben, valamint a fajták többsége érzékenyebb fagyra és fogékonyabb a kórokozók és kártevőkkel szemben, ezért szakszerű növényvédelmet igényelnek. A csemegezőlő növényvédelmének elsődleges célja a lombzat védelme mellett a fokozott fürtvédelem, hiszen makulátlan, nagy bogyójú fürtöket akarunk nevelni.

A fürtöt kell védenünk

A szőlőperonoszpóra, a lisztharmat és (a későbbi fajtáknál) a szürkerothadás a csemegezőlőben is általánosan előforduló betegségek. A kertészkedők mégis gyakran összetévesztik a tüneteket, különösen a peronoszpórát és a gubacsatkáét. A peronoszpóras fertőzés következtében a leveleken látható első tünet, a kb. 3-4 cm átmérőjű, áteső fényben áttetsző, ún.

olajfolt megjelenése. A levél fonákán később fehéres penészkivirágzás jelenik meg, végül a foltok elhalnak. Amennyiben több folt van egy levélen, ezek összefolynak és az egész levél elhal. Virágzáskor vagy azt követően a gomba a virágzatot, illetve a kis bogyókat is megfertőzheti, ezzel azok elhalását okozza. A betegségtől megtámadott fürt elbarnul, megfeketedik és gyorsan összeszárad. A fertőzött kocsányú fürtök szintén korán lehullanak.

Lisztharmatfertőzőskor a leveleken és fürtökön felületi (ledörzsölhető) lisztszerű bevonat képződik. A betegség terjedését a hosszan tartó meleg, kissé párás időjárás segíti. A kórokozó megtámadja a szőlő minden zöld részét, de kártétele a fürtökön a legveszélyesebb. Fertőzésének hatására a leveleken kezdetben halvány zöldessárga, 0,5 cm nagyságú elszíneződések jelennek meg. A tőkék belsejében, a párásabb viszonyok következtében, mindig előbb alakulnak ki a tünetek, mint a külső részekben. A fiatal bogyókon, a korai fertőzés hatására, sűrű lisztharmatos bevonat képződik, növekedésük befejeződik, héjuk megvastagodik, és a mag kilóg a bogyókból. A lisztharmat által megtámadott levelek, virágok, kis bogyók, fiatal hajtások elpusztulnak. A védekezésben elsősorban az olcsóbb és jó hatásfokú nedvesíthető kénkészítményeket használjuk. Ezek a szerek a virágzás előtt töményebben, virágzás után kisebb töménységben használhatók. Súlyosabb fertőzés esetén a Karathane Star használata kerül előtérben. A lisztharmat elleni védekezést minden esetben érdemes a peronoszpóra elleni permetezéssel kombinálni. A lisztharmat ellen a virágzástól a zsendülés kezdetéig, az állandó fertőzési nyomás és a fajták fogékonysága miatt, a védelmet elsősorban a felszívódó hatású készítményekre (Falcon 460 EC, Topas 100 EC, Systhane 20 EW) alapozzuk, amelyekkel a virágzástól számítva 3-4 alkalommal kezeljük a szőlőt.

Kevésbé veszélyesek az atkák

A szőlőlevélatka 2 pár lábú, lapított orsó alakú, sárgásfehér színű, nagyon apró (0,15-0,16 mm), szabad szemmel nem látható állat. Az atkák már rügyfakadás-

kor megkezdik a levél- és a hajtáskezdemények szívogatását, aminek következtében a hajtások gyengén nőnek és hosszúságuk csak az egészséges hajtások egyharmadát éri el. A levelek fodrosodnak, zsugorodnak, áteső fényben sok apró sárgás foltocska látható rajtuk. Később a foltok közepe elhal és a levelek átlyukadnak. Együtt telet át a szőlő-gubacsatkával a rügpikkelyek alatt, illetve a vessző tövén a kéreg alatt.

A szőlő-gubacsatka hengeres alakú, sárgásfehér-rózsaszínű, szintén nagyon apró (0,15 mm) állat. A szőlőlevelek gubacsosodását okozza. Az atkák tavasszal elhagyják telelőhelyeiket, és a fakadó hajtásokat, leveleket szívogatják. A levelek kifejlődése után kizárólag a levéllemez fonákján szívogatnak. A szőlő levelein kezdetben fehér, később elbarnuló nemezes foltok fejlődnek, amelyek mérete néhány millimétertől több centiméterig terjedhet. A levél fonákán lévő nemezes bevonat fölött a levél színe kidudorodik. Különösen az 1-6 éves szőlőtőkék károsodhatnak erősebben. A szőlő-gubacsatka csak nagyon erős levélfertőzés esetén

A szőlőlevélatka a fakadó leveleket szívogatja

okoz kárt a hajtások növekedési erélyének visszavetésével. Gyenge fertőzőskor tavasszal távolítsuk el a megtámadott leveleket, mielőtt az atkák áttelepednének a szomszédos levelekre.

Az eddig ismert károsítók mellett a csemegezőlőkben is számolni kell az utóbbi években behurcolt, idegenhonos fajok kártételével. Ilyenek az amerikai lepkekabóca, a harlekin katica, a pettyesszárnyú muslica, valamint újabb poloskafajok (zöld vándorpoloska és ázsiai márványposolka). Az ellenük való védekezés szintén fontos növényvédelmi feladat a csemegezőlőkben.

A csemegezőlő növényvédelmi technológiája a főbb károsítók ellen

Védekezés száma	Szőlő-peronoszpóra, szőlőorbánc	Szőlő-lisztharmat, feketerothadás	Szürke-rothadás	Kártevők (szőlómolyok, szőlőilonca, levélátka, gubacsatka)
Nyugalmi állapot fakadás előtt				
1.	Nevikén Extra, Vektafid R, Vegarep EC, Bordóilé Neo SC			
4-6 leveles állapot				
2.	Dithane DG Neo-Tech, Miltox Speciál Exrta WP	Karathane Star, Thiovit Jet, Kumulus S	-	Karate Zeon 5 CS, Vertimec Pro, Zoom 11 SC
Fürtmegnyúlás				
3.	Dithane DG Neo-Tech, Forum R, Pergado MZ, Delan 700 WG	Falcon 460 EC Thiovit Jet, Microthiol Special	-	Karate Zeon 5 CS, Laser, Nissorun 10 WP, Ortus 5 SC
Virágzás kezdete				
4.	Profiler, Fantic M, Ridomil Gold MZ 68 WG	Dynali, Karathane Star	-	Klartan 24 EW, Karate Zeon 5 CS
Bogyókötdés, fürtisztulás				
5.	Orvego, Melody Compact 49 WG	Dynali, Raly Q SC, Karathane Star	Teldor 500 SC	Laser, Dipel DF
Kisbogyó méret				
6.	Ridomil Gold MZ 68 WG, Kupfer Fusilan WG	Falcon 460 E, Eurokén 2000 80 WG, Luna Privilege	-	Luzindo
Fürtzáródás				
7.	Melody Compact 49 WG, Cuproxat FW	Raly Q SC, Karathane Star	Scala, Pyrus 400 SC	Karathe Zeon 5 CS
Zsendülés kezdete				
8.	-	Orius 20 EW, Kumulus S	Teldor 500 SC, Prolectus	Laser (2 héttel a szüret előtt utoljára)
Érés kezdete				
9.	-	-	Teldor 500 SC, Botector	Affirm, Avaunt 150 EC

Erdei fülesbagoly

AZ IDÉN EGY ÉJSZAKAI VADÁSZ LETT AZ ÉV MADARA. A NESZTELEN SUHANÓ, FÁK KÖZT LIBBENŐ TOLLAS RAGADOZÓ, A KÖZKEDVELT, IMPOZÁNS ERDEI FÜLESBAGOLY KAPTA A LEGTÖBB SZAVAZATOT A MAGYAR MADÁRTANI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET ÁLTAL MEGHIRDETETT PÁLYÁZATON.

Egy dologra rációfolnék: a sokak számára ismert Dr. Bubó című rajzfilm főszereplője, a bölcsességet sugárzó nagy szemével az elme megtestesítője, nem is olyan értelmes állat, mint ahogy az a köztudatban szerepel. Sőt, más ragadozó madarakkal ellentétben, mint a sólymok, sasok vagy héják, a bagoly kimondottan együgyű madár. Ettől függetlenül küllemre igen tiszteletre méltó, és nem utolsó sorban ügyes ragadozó.

Az erdei fülesbagoly hazánkban a legsűrűbben lakott területre betelepülő bagolyfaj. Magyarországi állománya 6500-12 000 pár közé tehető.

A világalállomány közel 28 százaléka él Európában, de hatalmas az elterjedési területe Ázsiában, Északnyugat-Afrikában és Észak-Amerikában is.

Legkedveltebb élőhelyeit a nyílt, füves térségekkel, szántókkal határolt erdőszegélyek és a fákkal, facsoportokkal tarkított sík és dombvidéki

agrártáj alkotja. Közepes termetű faj, tollazata álcázó mintázatú, hosszú tollfűleit képes felmereszteni. Röpte hangtalan, szárnya hosszú és keskeny.

A többi bagolyhoz hasonlóan nem épít fészket, varjúfélék, ragadozó madarak, akár gólyák üres fészkeiben, fák korhadt üregeiben vagy ágvíllában költ. Fészkalja általában 4-5, ritkán 7 tojásból áll, melyen a tojó 27-28 napon keresztül kotlik, miközben a hím hordja számára a táplálékot. A fiókák első tollazatát fehéres pehelytollak alkotják, azonban felnőtt korára már nehéz észrevenni álcázó tollazata miatt.

Az erdei fülesbagoly fő táplálékát kistrágcslók alkotják, ritkán énekesmadarakat is zsákmányol. A hazai vizsgálatok alapján leggyakrabban mezei pockot, erdeiegeér-fajokat és házi egeret zsákmányol. Ősszel és tél elején akár több százas csapatokba is összeverődnek, és a településekre beköltözve áttelelnek. Az erdei fülesbagoly hazai állománya nem veszélyeztetett, de folyamatos odafigyelést igényel. Emberkövető viselkedése miatt számos madár pusztul el áramütés következtében, vagy autók és vonatok gázolják el őket. Hazánkban védett, természetvédelmi értéke 50 000 forint.

Övjük tehát e gyönyörű madarunkat, mert amellet, hogy karakteres küllemű, a rágcsálók pusztításával rengeteg hasznot hajt. Továbbá a 21. században végbemenő élőhelyváltozások jelentősen befolyásolják Európa, így a hazai madárfajállomány nagyságát és sokszínűségét, ezért mindent érdemes megtenni valamennyi madarunk, így az erdei fülesbagoly védelméért is.

Varga Tibor

Az Égig érő legendája

BÉKÉSCSABÁN, A SZÉCHENYI LIGETBEN TALÁLJUK HAZÁNK EGYIK NEVEZETES FÁJÁT, EGY TEREBÉLYES, MATUZSÁLEM KORÚ KOCSÁNYOS TÖLGYET. EZEK A SOKAT LÁTOTT BŐLCS FÁK, NEMCSAK MÉRETÜKBŐL ADÓDÓAN NYÚJTANAK LEBILINCSELŐ LÁTVÁNYT, DE A KORUK RÉVÉN A „KIÁLLÁSUK” IS TISZTELET PARANCSOL.

VARGA TIBOR

A békéscsabai „Égig érő” közel 240 éves tölgy, 26 méter magas, törzsének kerülete pedig majdnem 6 méter. A három emberöltőt is megélt fa túlélte több járványt, árvizeket és háborút is. Egykoron az evangélikus ó-temető első temetkezéseinek idején ültethették, megközelítőleg 1776 körül. Az idő haladtával az öreg tölgy élőhelye kezdett gyökeresen megváltozni, sorra nőttek ki a földből a különféle csemetefák, a temetőt, amit később ligetté alakították át parkosítani kezdték, illetve kertészlakást és üvegházakat építettek oda.

Munkácsy Mihály festőművész gyermekkorában is jelentős szerepet játszott a „csabai Égig érő”. A korán elhunyt szülők után árván maradt testvérek Békéscsabára kerültek az alkotó nagybátyjához, ahol Munkácsy Mihály a hűgával rendszeresen felkereste a legendás tölgyfát, amire később úgy emlékezett vissza, mint a legkedvesebb, testvérével eltöltött időre.

Árvízveszedelem alakult ki 1888-ban, miután a Fehér-Körös vize kiöntött, ami az egész liget területét ellepte, komoly károkat okozva a növényvilágban. A

Békéscsaba - Égig érő fa

vész múltával az Égig érővel együtt a ligetet helyreállították.

A helyi lakosok szerint a fa az összetartozás, a testvériség és a barátság szimbóluma, aki kiállta az idő próbáját. Az ilyen matuzsálem korú fáknak történetük, lelkük van, csak alájük kell telepedni, és elsutogják történetüket.

Deszki hagyásfa

Ki tudja, hány vágásfordulót élt túl ez hatalmas tölgy, amit az erdészeti fakitermelések során hagyásfaként tartottak meg. Ez a kocsányos tölgy a maga több mint 6 méterével Csongrád megye legnagyobb tölgyfája.

A helyiek által „Matuzsálem” névre keresztelt fa már a múltban is különleges szerepet töltött be a közösség életében: 200 évvel ezelőtt is helymeghatározó pontként tüntették fel a térképeken. A legendáriumok szerint az alföldi betyár *Rózsa Sándor* e fa alatt találkozott bandájával, és innen indultak portyára. Történelmi vonatkozása mellett amiatt is kiemelkedő jelentőségű fa, hogy megőrizte az itteni táj, Deszk közvetlen közelének a klímáját, aminek köszönhetően vizsgálatokból kikövetkeztethető, hogy milyen volt az elmúlt évszázadok időjárása. Emellett Matuzsálem számos adatbázisban és nyilvántartásban is

Hagyásfa

Olyan fa, melyet erdőirtások során meghagynak, hogy a legelőkön, utak mentén, mezsgyéken tovább teremjen. A hagyásfákat jobban éri a napfény, méretükből adódóan más fák nem nyomják el őket, a lombjuk alatti földet a pihenő állat megtrágyázza, törzsüket simára dörzsöli, és így a kártevő rovarok elpusztulnak. Főként a Dunántúlon, a Zempléni-hegységben és a Székelyföldön, leginkább a legelőkön találunk több helyen hagyásfákat. Régen gyakorta még a falusi kertekben is meghagytak egy-egy hagyásfát.

fellelhető, egyebek mellett szerepel a geocaching pontok listáján is (kódja: 1676 Deszki nagy fa). A fa környékén elrejtett geo láda pedig minden kalandor és természetbarát számára érdekes célpont lehet. Azonban e különleges természeti érték turisztikai látványosságként is funkcionál, ugyanis amellet, hogy szerves részét képezi a környék látnivalóinak, egyben nevelőcélzata is van, miszerint mindnyájunk

Deszk - Matuzsálem

érdeke, hogy még sokáig megőrizzük az ilyen és ehhez hasonló tiszteletreméltó faóriásokat, melyeknek szükségük van a mi óvásunkra és gondviselésünkre.

Árnyékos lett a kertem

A LEGTÖBB KERTTEL VAGY KERTÉSSZEL MEGTÖRTÉNIK, HOGY EGYSZER CSAK ÁRNYÉKBA BORUL A KERTJE, HISZEN AMIKOR ELÜLTETÜNK EGY CSERESZNYE- VAGY MEGGYFÁT, NEM IS BESZÉLVÉ A DIÓRÓL, SENKI NEM GONDOLARRA, MI LESZ 10, 15, ESETLEG 20 ÉV ELTELTÉVEL, MEKKORÁRA NŐ MEG A NÖVÉNY, MI MINDENT ÁRNYÉKOL LE A KÖRNYEZETÉBEN.

NAGYKUTASI VIKTOR

Így van ez a díszkertben is. Milyen szép is három nyírfa egy csoportba ültetve, ám amikor 8-10 méter magasra megnő, az árnyéka is legalább akkora. Sok kertbarátnál látom, hogy a 20-25 éve oly „kedvesnek” vélt tuják, hamisciprusok is megnőttek és aki nem akarta, vagy nem tudta őket kordában tartani, azaz kezelhető (2-4 m) magasságban visszavágni, azok kertjét 7-8 méteres növényi fal veszi körül annak számos előnyével és hátrányával együtt.

Előny lehet, hogy a 3-4 méteres vagy ennél nagyobb növényfal (sövény) már erős szélfogó vagy

hangfógó lehet, biztosítva a család nyugodt kikapcsolódását. Ráadásul az ilyen sövényeket számos madárfaj használja fészkelésre.

Hátrányuk ugyanakkor, hogy nemcsak a szel, hanem az esőt is felfogják a növényfalak, így a szélárnyékos oldalon folyamatos talajfelszíni szárazságot okoznak, megnehezítve az ott élő növények fejlődését. Ha a haszonnövényeink mélyárnyékba kerülnek, az mind fejlődésüket, mind a termőképességüket visszaveti, kevesebbet virágoznak, érzékenyebbek lesznek a

növénybetegségekre, főleg a gombás fertőzésekre. Nem is beszélve a gyepről, ami először „csak” erősen elmo há sododik, majd lassan teljesen kikopik. Gondot okoznak a nagy sövények azzal is, vitába keveredhetünk a szomszédal, mert a kertjében lévő növényeket leárnyékolják a mi növényeink, vagy méretük miatt az ingatlant is elérik.

A huyor viszonylag ellenálló az allelopátiával szemben

Tehát leszögezhetjük, hogy ha nem várt árnyék érkezik a kertünkre, nagy kihívások elé kerülünk. Én most az első két hátrányra próbálok ötleteket adni, nem is beszélve egy olyan ketről, amit nemcsak a növények, hanem tereptárgyak vagy éppen épületek árnyékolnak le.

Az árnyékos kert is tud nagyon szép és változatos lenni, ha jól választjuk ki a növényeket és megfelelően társítjuk azokat. Továbbá mélyárnyékos kertben ne akarjunk intenzív gyeffelületet létesíteni, mert sajnos soha nem fogja magát

jól érezni. Kikopik és bemohásodik. Viszont nem kell hetente füvet nyírni, amivel időt és pénzt takarít meg a kert gazdjának.

Mennyire sötét?

Árnyéki területnek nevezzük azt, amikor a kertész 2-3 órán át kap napot a reggeli vagy az esti időszakban. Ilyen a nagy fák, bokrok alatti terület vagy a falak, építmények északi oldala.

Mélyárnyéki területre csak 1-2 órára szöknek be a nap sugarai, azok is alacsony szögben. Ilyenek a sűrű vagy lombos fák alatti, az épületek tövében lévő területek.

Az esőárnyék fogalmán azt értjük, hogy az árnyat adó tényezők nemcsak a fényt, hanem a vizet (csapadékot) is elveszik a területen lévő növényektől.

Sok örökzöld, talajtakaró (gyeppótló) növény közül tudunk választani. Ezek inkább vaskos, bőrszerű leveleikkel díszlenek, virágzatuk pedig nincs vagy jelentéktelen. Igazi értékük a lombjuk színe vagy mintázata. Árnyékos kertekben figyelembe kell venni a fény mennyisége mellett a víz- és tápanyag-ellátottságot is.

Egyik legismertebb árnyéki növényünk az árnyliliom

Kerti viszonyok között az esőárnyékos terület problémáját kiemelt ágyással oldhatjuk meg, ami azt jelenti, hogy az ágyás 20-30 cm-rel

magasabb a talajszintnél. Töltsük fel jó minőségű kerti talajjal vagy érett komposztfölddel, és abba ültessük növényeinket, így azoknak több víz és tápanyag áll rendelkezésükre. Ugyanis ha egy árnyékban lévő növénynél tudjuk növelni a víz- és tápanyag-ellátottságot, akkor nő a tűrőképessége.

Hálás és sokat tűrő, terjeszkedő növény a gólyaorr

A legjobb árnyéki növényeink a páfrányok, melyekből számos fajt, fajtát tudunk beszerezni a faiskolákban. Nagyon szép a lombozatuk, melynek színe és tagoltsága nagyon változatos.

A legjobb árnyéktűrők, melyek az enyhe szárazságot és gyökérkonkurenciát is elviselik a gólyaorr (*Geranium*) fajok, – amelyek bőven hozzák rózsaszín vagy lilás virágaikat – a kis tölzöld meténg (*Vinca minor*), és a sárga virágú Waldstein-pimpó (*Waldsteinia*).

A primula nehezen viseli a szárazságot és a napsütést

Igényes árnyékedvelőket, amelyek tápanyagban és vízben gazdag talajt illetve párat kívánnak, és rosszul viselik a szárazságot és az erős napot, a kert nedvesebb részére ültessünk. Ilyen az alacsony termetű, bőrszerű levelekkel rendelkező kapotnyak (*Asarum*), a tollas virágzatával nyáron díszítő, savanyú talajt kedvelő kínai tollbuga (*Astilbe*), a különböző, levelükkel és virágaikkal is díszítő ciklámenek (*Cyclamen*), valamint a kankalinok (*Primula*).

Az árnyékos területen gyakran szellőztessük a gyepet és adagoljunk vasat is

Ha a gyepfelületünk kezd beárnyékolódni, akkor az első pár évben sokat segít az évenként kétszeri (tavasszal áprilisban és ősszel októberben) gyepszellőztetés kések géppel, de ezt még fokozhatjuk, ha olyan tápanyagot juttatunk ki a gyepszellőztetés után, amely a makroelemek (nitrogén, foszfor, kálium) mellett vasat is tartalmaz.

Érdekesség

Bizonyos növények olyan kémiai anyagot bocsátanak ki, ami más növények magjának csírázását vagy fejlődését gátolja (kertészeti értelemben). Ezt a jelenséget nevezzük allelopátiának. Ilyen növény a dió, a bálványfa, a babérmeggy, a gyalogakác és a fehér akác. Ezen növények alá gólyaorr, tündérvirág (*Epimedium*), árnyliliom (*Hosta*), hunyor (*Helleborus*), kankalin és írisz fajok és fajták ültethetők, mert ezek a növények egész jól ellenállnak ennek a hatásnak.

Miért barnul a tuja?

Az elmúlt években feltűnően sok barna tuját látunk, függetlenül attól, hogy közterületen, vagy családi házas övezetben találhatók. A sövénynek ültetett tuja 15 éve még slágernövénynek számított, mára viszont a faiskolai lerakatok eladása is folyamatosan csökkent ebből a dísnövényből. Valami baj lehet a tujákkal?

Több élettani tényező is zavaró lehet a tuja számára, főként, ha nem optimális klimatikusság és biológiai környezetben él. Míg az Alpokalján üde látványt nyújtanak, az ország középső és déli részén a hetekig tartó nyári forróság, légköri aszály, vízhiány, kötött talaj, magnézium- és mangánhiány stb. miatt romlik a kondíciójuk. Az ilyenkor még a növényre telepedő gombás betegségek és rovarfertőzések együtt okozhatják a tuja barnulását, esetleges pusztulását.

VÉDEKEZÉS: AMISTAR, VERTIMEC PRO

Gombabetegségek közül a kabatinás hajtáselhalás ősszel, a pikkelylevél-barnulás pedig tavasztól ősziig fertőz. Rovarkártevők közül a tujaaknázó moly és a takácsatkák károsítanak a nyári hónapokban.

Ugyan nem megszokott dolog a tuják permetezése, de az említett kórokozók-, kártevők jelenléte miatt ez ma már elkerülhetetlen.

Az **Amistar** egy nagy tudású, széles hatásspektrumú gombaölő szer. A nyári hónapokban, havonta legalább egyszer permetezzük le vele a tujákat 10 liter vízben 10 ml-es dózissal. Ezzel jelentősen csökkentjük a fertőzési nyomást.

Meleg, száraz nyári hónapokban gyakran láthatunk fehér pókhálószerű bevonatot a dísnövényeken, cserjéken, ami alól a tuja sem kivétel. Ez a takácsatkák szövedéke, melyben millió egyed szívogatja a növényt. Megbízhatóan védekezhetünk ellenük a speciális **Vertimec Pro** készítménnyel, amely rövid időn belül képes elpusztítani az atka minden fejlődési alakját, még a tojásokat is. Vertimec Pro ugyan „zöldkönyves” készítmény, de széleskörűen használható, permetezhetünk vele szőlő, gyümölcs, zöldség, dísnövények, díszfák esetében is.

Ha egészséges zöld tujákban szeretne gyönyörködni környezetében, permetezze le havonta legalább egyszer **Amistar** + rovarölő szer kombinációval a tujáit, nyári szárazságban pedig használja a **Vertimec Pro** készítményt.

**A FENTI KIS
KISZERELÉSBN IS
KAPHATÓ SZEREKET
KERESSE A GAZDA-
BOLTOKBAN.**

Használjuk ki a növények egymásra kedvező hatását a vegyes ültetéssel

Tervezzük meg a veteményest

Áprilisban a virágba borult és kizöldült természet már visszavonhatatlanul azt jelzi, hogy itt a tavasz, ezzel együtt a kerti teendőink is megbokrosodnak. Ez a hónap a legszeszélyesebb az évben, számíthatunk fagyokra és nyári melegre egyaránt, így nem árt, ha alaposan felkészülünk minden eshetőségre. Az időjárás kilengései ellen praktikus védekezési eszköz a fátyolfólia, ami egyaránt védi a növényeket a hidegtől és az erős napsütéstől, illetve a kiszáradástól.

HORVÁTH ANETT

Márciusban a palántázásé, a talajelőkészítésé és a metszésé volt a főszerep, áprilisban a legtöbb dolgunk a vetéssel és a kiültetéssel lesz. Most lehet szabadföldbe vetni a burgonyát, mángoldot, kései zöldborsót, nyári retket, jégsalátát, káposztaféléket, a hónap végén pedig a babokat, tökféléket és a csemegekukoricát. Az ültetést megelőzően érdemes a tervezéssel kezdeni: gondoljuk át, mit hova ültetünk és a legjobban, ha ezt papírra is vetjük.

Kiemelten fontos a vetésváltás betartása, vagyis ugyanarra a helyre ne vessük 4-5 évig ugyanazt a növényt. Ennek egyszerű oka, hogy az adott területen a kártevők annyira felszaporodhatnak, hogy a következő évben még több gondot okozhatnak az előző évvel azonos kultúrának.

Zöldtrágyaként vethetünk sarkantyúkat, ami remekül árnyékolja a talajt, nedvesen tartva azt. Erre a célra a facélia vagy mézontófü is kiváló, ami hosszú

gyökereivel javítja a talaj szerkezetét és a beporzó méheknek is gazdag táplálékforrást kínál.

A jó idővel együtt a kártevők is felbukkanak, ezért nem árt néhány óvintézkedést bevetni ellenük. Érdemes kedvező növénytársításokat alkalmazni, kihasználni a növények egymásra gyakorolt jótékony kölcsönhatását. Jó szomszédai egymásnak például a sárgarépa és a hagyma, a kapor és az uborka, a zeller és a káposztafélék, a bab és a borsikafű.

Ha retkünk levele lukacsos, minden bizonnyal földibolhák vetették meg a lábukat a növényen. Ez a rovar viszont csak a száraz helyeken érzi jól magát, így alapos locsolással költözésre kényszeríthetjük őket. Jó megelőzés ugyanerre a problémára, ha fátyóflóliát terítünk az egész sorra.

A sarkantyúka talajtakarónak alkalmas növény, ráadásul salátában is felhasználhatjuk a virágát és a levelét

Ilyentájt már sok bosszúságot szoktak okozni a levéltetvek, de ha türelmesen várunk, az éhes katicák lárváinak felmentő serege hamarosan megérkezik, és mire észrevesszük, már hűlt helyüket találjuk.

A kiskertekben talán a csigák okozzák a legtöbb fejtörést. Ellenük sörcsapda, éles, fizikai akadály vagy az indiai futókacsa vethető be.

A bio növényvédelem igazi Jolly Jokere a csalánlé, ami permetezve vagy belocsolva nemcsak elűzi a nem kívánt betolakodó rovarokat, hanem a

A mézontófű sok vadméheknek, dongónak nyújt táplálékot, és a talajszerkezetet is javítja

benne található kovasav segít kialakítani és fenntartani a növények jó kondícióját, ellenálló képességét.

Gyümölcsfaink védelmére jó megoldást jelentenek a különböző biológiai csapdák. A sárga ragacsos lapokat virágzás után felhelyezve hatékonyan gyéríthetjük a káros rovarokat, csakúgy, mint a feromoncsapdákkal, amik segítségével érzékelhetően csökkenthetjük egyebek mellett az almamoly peterakását. Ha van a kertünkben őszibarackfa, akkor észrevehetjük, hogy a kihajtó levelekkel együtt a táfina is megjelent. Ilyenkor a lehető leggyorsabban távolítsuk el és semmisítsük meg a beteg leveleket, emellett használjunk zsurlóleves permetlevelet a gombás fertőzés elterjedése ellen.

Nem árt elővenni a csapadékgyűjtő edényünket is a pince mélyéről. Palántáink akkor érzik magukat a legjobban, ha lágy esővízzel locsoljuk őket, ugyanakkor az előző évek száraz időszakai arra intenek, hogy minden cseppet becsüljünk meg.

Csalánlé receptje

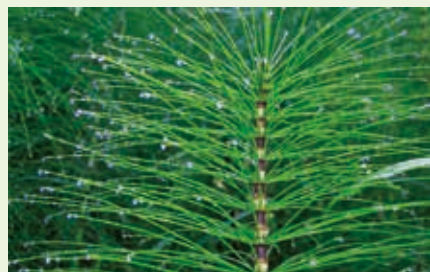

Sokoldalú segítőnk a csalán

Szedjünk 1 kg friss csalánt a kevésbé forgalmas utak széléről vagy patakpartról. A bátrabbak kesztyű nélkül is megpróbálkozhatnak vele, mert a csaláncsípés jótékony hatású, főleg a reumás panaszokkal küzdők számára. Az összegyűjtött növényt aprítsuk fel egy nagyobb, zárható edényben, ami fából, agyagból, kőből vagy műanyagból, de semmiképpen sem fémből készült. Majd engedjük fel a tartályt 10 liter eső- vagy forrásvízzel. Ha ennek híján vagyunk, akkor állott csapvizet használjunk. Fontos, hogy a csalánt ellepje a víz, ha másképp nem

sikerül, tegyünk rá követ nehezeknek. Ezt követően nincs más dolgunk, mint naponta egyszer megkeverni és várni, hogy megérjedjen a biolevünk, amihez tavasszal 14 nap szükséges, de nyáron elég 4-5 nap is. A folyamat jó irányba haladását jellegzetes szag jelzi, ami a szomszédok szempontjából kellemetlen lehet, ezért érdemes egy maréknyi zeolitot (zeolitalapú macskaalom is megfelelő) tenni az edény tetejére, ami csökkenti a toladó szaghatást. Kijuttatás előtt át kell szűrni a kész levét egy sűrű szövésű szitán vagy gézlapon keresztül, ezután használhatjuk 1:10 arányú hígításban lombrágyaként vagy talajra locsolva. Az elkészült lé jól tárolható, nyugodtan megtarthatjuk a maradékot. A növényi maradványokat ne dobjuk ki, hanem tegyük a komposztba. A nitrogénben gazdag csalánleves kezelést érdemes hetente, 10 naponta elvégezni. A bab, borsó, fokhagyma és vöröshagyma kivételével valamennyi zöldségfélének kedveli és szinte kivirul ettől a gyors, egyszerű és olcsó tápoldattól!

Zsurlólé receptje

A mezei zsurló főzetét gombás betegségek és lágy testű rovarok ellen vethetjük be

Alapanyagként gyűjtünk vizes élőhelyek környékén kb. fél kg mezei zsurlót és áztassuk 5 liter vízben egy éjszakán keresztül. Másnap főzzük lassú tűzön kb. 30 percig. Leszűrés után ötszöröseire hígítva használhatjuk.

Az avatatlan szem azonban könnyen összetéveszti a növényt a mocsári zsurlóval, ezért ha biztosra akarunk menni, akkor vegyünk a patikában vagy a drogériában szárított mezei zsurló hajtást, amiből 20 dekányit áztassunk 10 liter esővízben 30 percig. Ezután forraljuk 45 percig, majd kihűlés után szűrjük le és hígítsuk a tízszeresére. Az így kapott törzsoldatot használat előtt ismét tízszeresre hígítva juttassuk ki 24 órán belül!

Ahogy a csalánlé esetében hetente, kéthetente ismételjük meg a gombabetegségek ellen védeni kívánt növényeinket, de a kezelést semmiképpen ne a tűző napon végezzük, hanem inkább reggel vagy este. A főzettel a takácsatkák és a levéltetvek ellen is ellenállóbbá tehetjük a lombzotatot.

Hasznos fűszereink

AZ EMBER ŐSIDÓKTÓL FOGVA SEGÍTSÉGÜL HÍVTA A NÖVÉNYEKET A BETEGSÉGEK LEKÜZDÉSÉHEZ. NAPJAINKBAN A NÖVÉNYI HATÓANYAGOK SZÉLES KÖRÉT AZONOSÍTOTTUK ÉS SZÁMON TARTJUK BIZONYÍTOTT HATÁSAIKAT. KÜLÖNÖSEN AZ ERŐSEN AROMÁS NÖVÉNYEK, FŰSZEREK RENDELKEZNEK A BAKTÉRIUMOKAT, VÍRUSOK VISSZASZORÍTÓ HATÓANYAGOKKAL. HAZÁNKBAN IS MEGTEREM JÓ-NÉHÁNY ERŐS VÍRUSELLENES HATÁSSAL RENDELKEZŐ NÖVÉNY. TERMÉSZETESEN NEM VÁRTHATUNK TŐLÜK OLYAN BIZTOS EREDMÉNYT, MINT A CÉLZOTT GYÓGYSZEREKTŐL, DE ÉRDEMES GYAKRAN FO-GYASZTANUNK BELŐLÜK.

A healthline.com oldalon 15 olyan növényt sorolnak föl, amelyek laboratóriumi körülmények között képesek gátolni egyes vírusok működését, vagy lassítani a szaporodásukat. Az oregánó, az olasz ételek egyik nélkülözhetetlen fűszere a karvakrol hatóanyaga ré-

A bodza bizonyítottan segít a felső légúti betegségek leküzdésében

vén fejt ki ezt a hatást. A zsályában és a bazsalikom-ban olyan anyagok vannak, amelyek kémcsőben visszazsorították a herpeszvírust és a hepatitisz B vírust. A Délkelet-Ázsiában honos indiai szent bazsa-likom (*Ocimum tenuiflorum*) bizonyítottan erősíti az immunrendszert, ugyanis rendszeres fogyasztásával két olyan sejttípus mennyisége is megnőtt a vérben, amelyek az idegen anyagok ellen védenek. Ugyan-csak mediterrán fűszerünk a rozmaryn, ami herpesz, influenzavírusok és HIV ellen hatott laboratóriumban oleanol sav hatóanyaga révén.

Kevésbé ismerjük az édesköményt, aminek az olaja transz-anetolt tartalmaz, és ez a vegyület nem-csak a herpeszvírus ellen bizonyult hatásosnak, de gátolta a gyulladásoz folyamatokat is.

A fokhagymát mi is szinte gyógyszernek tekintjük, aminek van is alapja: a fokhagymakivonat eltüntette a humán papillomavírus által kiváltott szemölcsöket, és laboratóriumban hatásos volt több influenzavírus, a HIV, valamint a sima náthát okozó vírusok ellen.

A bodza is értékes eleme a házipatikának, sűrít-ménye egérkísérletben gátolta az influenzavírus sza-porodását és serkentette az immunválaszt. Egy 180 fővel végzett humán kísérletben pedig csökkentette a légúti fertőzések okozta megbetegedést.

Az édesköményt jobbra boltok polcairól ismerjük, érdemes jobban figyelni rá

Még egy mindennapos gyomnövény is segít-ségünkre lehet az egészségünk megőrzésében. A gyermeklancfű kivonata kísérletekben több influen-zavírus, a HIV, valamint a Dengue-lázat okozó vírus szaporodását is gátolta.

Ezek az eredmények természetesen nem tekint-hetők véglegesnek, de érdemes elgondolkodni raj-tuk, és minél több ilyen hasznos fűszert beiktatni az étrendünkbe.

Büszkék vagyunk a batátánkra

KÖZISMERT A MONDÁS, HOGY MINDEN NAGY UTAZÁS IS AZ ELSŐ BÁTORTALAN LÉPÉSSSEL KEZDŐDIK. IGAZ EZ A KISKERTEK MŰVELÉSÉRE IS. HA BELEFOGUNK KERTÜNK MEGHÓDÍTÁSÁBA ÉS SIKEREINK VANNAK, EGYRE TÖBB DOLGOT KIPRÓBÁLUNK.

Férjemmel a családi ház 1000 m²-es kertjét közel tíz évig csak díszkertként kezeltük. De szemléletünk megváltozott, amikor rájöttünk, hogy a gyeper karbantartása, gondozása legalább annyi időt és forrást emészt föl, mintha ezt a területet a saját fogyasztásunk fedezésére alakítanánk ki.

tátát másnéven, édesburgonyót palántáztunk. A batáta magas ára miatt döntöttünk így. Az első két évben rendeltük a palántákat, de megtanultuk, hogyan kell a gumókat hajtatni, palántát nevelni.

A palántanevelés első lépése

Félmagas ágyásokat készítettünk a gyeper rész helyére, bogyósokat (egrest, ribizlit, málnát, szedret) ültettünk a szélekre. Az ágyásokba a korai zöldségfélék után, május közepétől ba-

Agrofóliával takart ágyásba ültetjük el a palántákat

A gumókat 3-4 pálcika segítségével üvegbe helyeztük, így a kis hajtások szépen kifejlődtek. Ha már 4-5 levelesek lettek, lecsíptük a gumóról és vízbe állítva meggyökeresztettük. A 2 x 1 méteres ágyásokat kb. 50 cm mélyen felástuk, elláttuk saját érlelésű komposztal és lefedtük agrofóliával. A kivágott kis ablakokba 6 palántát ültettünk a májusi fagyok elmúltával. Az első 1-2 hétben naponta kétszer is öntöztük, hogy a friss palánták megerősödjenek. Lehet a kis gyökeres palántákat cserépbe is ültetni, amíg a földbe kerülnek. Hamarosan hosszú szárazakat kezd növeszteni. Ha nem takarjuk a talajt, könnyebben gyomosodik, földje kiszárad és a hajtások legyökeresednek. Ezeket fel kell húzni,

Az első évi lila batátatermésünk néhány darabja

Gyorsan fejlődő növény a batáta

különben a növény nem a gumók növekedésére koncentrál.

A nyári szárazságok idején rendszeresen öntöztük, szereti az esővizet, így azt is gyűjtjük. Locsoláskor a töveket közvetlenül láttuk el vízzel, így ha a földje megvékonyodott, a töveket újból feltöltöttük. A nagy mennyiségű zöld lomb között színes, a hajnalka virágjához hasonló tölcsérek jelennek meg, termést ezek nem hoznak.

A betakarítás változó időpontú lehet, az ültetés és a betakarítás között kb. 100 nap telik el. De az első fagyok előtt mindenképpen fel kell szedni, mivel a levele könnyen megfagy. Óvatosan, ásóvillával emeljük ki a földből, mossuk és szárítsuk meg, hogy tiszta legyen. A sérült gumókat fogyasszuk el minél hamarabb. Felhasználásig fagymentes, sötét helyen tároljuk, pincében, kosarakban, időnként átnézve, hogy nem romlott-e az állapota. Felhasználása nagyon sokféle – a levesektől a desszertig kiváló, ízletes fogsók készíthetők belőle. A világhálón több ezer recept található. Az én kedvencem a

Most már nagy gumókat szüretelünk

csirkemellel rakott batáta, besamellel és sajttal a tejével. A tavalyi termésünk a hat ágyásban közel 80 kiló volt, így sokféleképpen kerül az asztalra belőle.

Sokféleképpen elkészíthető, de sütvé is finom

Reméljük, az idei termés is sikeres lesz, már hajtatom a gumókat. A bátortalan lépéseket most már a határozott, jól bevált tapasztalat vátotta fel.

Jó munkát és gazdag termést kívánok minden kertbarátnak!

**Huszárné Trencsényi Mária, Huszár Imre,
Budapest**

TAVASZI AKCIÓ

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG KFT. GONDOZÁSÁBAN MEGJELENŐ LAPOKRA

Piacvezető agrárgazdasági hetilap

A legnagyobb példányszámú állattenyésztési havilap

Piacvezető kertészeti hetilap

A kertbarátok közkedvelt magazinja

Pegazus - A lovasok lapja

A legolvasottabb méhészeti lap

Kertészek és kertbarátok havilapja

A hegyközségek szakfolyóirata

**15%
KEDVEZMÉNY**

www.magyarmezogazdasag.hu/akcio2020

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG KFT. KIADVÁNYAINAK AKCIÓS ELŐFIZETÉSI ÁRAI

KIADVÁNY	1 ÉVRE	1/2 ÉVRE	1/4 ÉVRE
Magyar Mezőgazdaság	~~25 740~~ 21 900	~~12 870~~ 10 950	~~6 435~~ 5 475
Kertészet és Szőlészet	~~22 920~~ 19 500	~~11 460~~ 9 750	~~5 730~~ 4 875
Kistermelők Lapja	~~5 100~~ 4 320	~~2 540~~ 2 160	-
Méhészet	~~5 340~~ 4 560	~~2 670~~ 2 280	-
Kerti Kalendárium	~~4 100~~ 3 500	-	-
Kertbarát Magazin	~~3 990~~ 3 390	-	-
Pegazus - A lovasok lapja	~~8 340~~ 7 080	-	-
Borászati Füzetek	~~8 400~~ 7 140	-	-

**AZ AKCIÓ
2020. ÁPRILIS 1. – MÁJUS 31.
KÖZÖTT ÉRVÉNYES.**

A lapok megrendelhetők hírportálunkon a www.magyarmezogazdasag.hu/akcio2020 weboldalon, valamint előfizethetők az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, a www.posta.hu webshopban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen és telefonon a +36-1-767-8262 számon. A kedvezmény más akcióval nem összehasonlítható.

Nyitnikék Rákosmentén

MÁSODIK ALKALOMMAL RENDEZTÉK MEG A BUDAPESTI KERTBARÁT KÖRÖK JÓ RÉSZÉNEK RÉSZVÉTELÉVEL A TAVASZVÁRÓ NYITNIKÉK SZAPORÍTÓANYAG BÖRZÉT ÉS SZAKMAI NAPOT A VIGYÁZÓ SÁNDOR MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN.

Nagy volt a nyüzsgés az asztalok körül, ahol az érdeklődők sokféle növény magját, gumóját, dugványát szerezhették be. A szaporítóanyaghoz az ajándékozók saját tapasztalataikat is megosztották a növény elhelyezéséről, ápolásáról. Mint András Károly, a budapesti kertbarát körök elnöke elmondta, 10 kertbarát kör vett részt az eseményen. A környezet állapotán kétkézi cselekvéssel lehet javítani, kicsit földszagúan, mondta köszöntőjében: ami helyben megterem, az nem terheli szállítással a környezetünket. Szent-Miklós Ferenc, a Kertészek és Kertbarátok Országos Szövetségének elnöke felhívta a figyelmet arra, hogy a kiskerteket is szakszerűen műveljük, az adottságainknak megfelelően válasszunk fajtát akár zöldségről, akár szőlőről vagy gyümölcsről van szó.

Zatykó Lajos a palántanevelés célravezető fogásait ismertette, hangsúlyozva, hogy nem szabad türelmetlenkedni, a várható kiültetési időből visszszámolva vessük el a magokat. A palántanevelés ideje két hónap a paprika és paradicsom esetében, míg egy hónap a salátánál. A melegigényes zöldségeket május közepén ültethetjük ki, tehát március közepe előtt nem érdemes nekikezdeni a palántanevelésnek. Általános hiba az is, hogy nem figyelünk eléggé a hőmérséklet, a víz, a tápanyagok és a fény harmonikus ellátására. Kora tavasszal a hideg és a fényszegény idő akadályozza a növények fejlődését, ilyen körülmények közt nem szabad túllöntözni vagy túltrágyázni a palántákat, mert úgy sem tudják fölhasználni.

Zsigó György növényorvos is hangsúlyozta, hogy minden vegyszeres beavatkozásnál fontosabb a megfelelő körülmények fenntartása a növények számára. A magok csávázására a Polyversum, a Mycosop, illetve a Trianium biokészítményeket javasolta,

talajfertőtlenítésre pedig a Contans WG, a Magnicur Energy, a Biobest és a Trianium P bioszereket. A csírkori betegségeket mankocob hatóanyagú gombaölő szerekkel lehet meggátolni – 18 ilyen szernek van engedélye.

Dísznövények magvetéséről beszélt Komiszár Lajos egyetemi főtanácsos. Legfontosabb dolgunk az egyvári virágágy megtervezése, lényege, hogy illeszkedjen a környezetéhez és jól látható legyen benne minden virág. Az ágyás közepe felé magasabb és világosabb virágokat helyezünk el, és alacsony termetekkel szegélyezzük a csoportot. Érdemes úgy is társítani a fajok, hogy egymás után fejlődjenek, például az afrikai aranyvirág hamarabb nő meg, mint a vele együtt vetett dísznapraforgó. A korán vethető fajok közt figyelmünkbe ajánlotta az egyvári szaralábat, a kaliforniai mákot, és az ernyős tatárvirágot.

Bihari Balázs a Valeyrac Exotics kínálatából villantott föl néhány növényt. A viszonylag ismertebb földicseresznytől és mángoldtól az eperspenőtig vagy az ehető krizantémig.

H. Cs.

Nőnapi metszési bemutató

A DICENTY DEZSŐ SZEKSZÁRDI KERTBARÁT KÖR IMMÁR 44. HAGYOMÁNYOS SZŐLŐ ÉS GYÜMÖLCS METSZÉSI BEMUTATÓJÁT TARTOTTA KÖZEL SZÁZ KERTBARÁT TAG RÉSZVÉTELÉVEL. AZ ÜNNEPI MEGNYITÓT KÖVETŐEN FERENC VILMOS, A KERTBARÁT KÖR ALAPÍTÓ ELNÖKE A MEGJELENT NŐKET KÖSZÖNTÖTTE EGY SZÁL RÓZSÁVAL.

Kulcsár László a gyümölcs metszését rövid elméleti bevezetővel kezdte, amit tudnunk kell, mielőtt bármit is levágnánk a fákról. Bemutatta a gyümölcsfák termőrészeit, valamint beszélt az alakító metszésről a különböző koronaformák esetében, ehhez kapcsolódva elmagyarázta, mit értünk a termőre metszés alatt. Ismertette a ritkító metszés

elveit, a zöldmunkák és a hajtásválogatás jelentőségét. Mindenki figyelmébe ajánlotta, hogy kellően ritkítsa meg a gyümölcsöket, ha nem akarja, hogy elaprósodjanak a fán. Végül beszélt a lemosó

permetezésről, mikor, mivel érdemes kezelni a fáinkat. Ezt követően őszibarack-, alma-, meggy- és szilvafák metszését láthatták az érdeklődők.

Márkvárt János a szőlő metszését mutatta be, mely során többféle művelésmódról beszélt és azokra mutatott példákat. Ismertette a tőkepusztulás okait és a lehetséges megelőzési módokat, azzal kapcsolatban a tőkeifjításról is szó esett.

Kiváló napsütéses időben és jó hangulatban, fehér- és vörösborral koccintva fejeztük be a napot.

Ferenc Vilmos
Dicenty Dezső Kertbarát Kör, Szekszárd

RÁGCSÁLÓRIASZTÓK

Szabaduljon meg hivatlan vendégeitől!

- egér, patkány
- nyest, görény
- bolha, kullancs
- galamb, seregély
- vakond
- pele

Forel Elektronikai Kft.
 2800 Tatabánya, Kossuth Lajos u. 30.
 Tel./Fax: +36 34 316 673
 E-mail: spuri@spuri.hu
www.spuri.hu + www.ragcsaloriaszto.hu

FAGYLAT-SZERŰ EDESSEG	ODA SE NEKI!	TENGERTARTOK!	TANULSÁGOS ESET
MEGFEJTÉS, 1.			L ↓
A GALAMB ROKONA			
KÖRÜLBELÜL RÖVIDEN		CSENDES DÖN! IGAZÁN	
MAROKKÓ FŐVÁROSA			
KIS... ZENE, MOZART-SZERENVÁD TELJES			LENMAG! A FÜGA KÖZEPÉN
FÜRÉSZ-ÜZEM	MEGFEJTÉS, 2.	HATÁROZATLAN	INEN MASHOVÁ
			GYULLADÁS
			AZ EREM KÉT OLDALA! AZ ITTENI DOLGOK
			FÜTYÜL A SZÉL FÖLDÜNK KISERŐJE
			KÖTŐSZÖHEGEDŐ TARTOZÉKA
PÉLDÁLOZIK			KÉTSÉGBE... VITAT BALATONI... HALFAJ
			ÜGYELŐ! IGY IS BECEZIK ILONAT
FÉLIG NYITI			ÖSSZEGYÜLIK (PÉNZ) NŐI NÉV
LOP... SÓSTÓ KINABAN			MAGYAR ÖSVEZÉR ÉMILE, FR. ÍRÓ V.
			MÁJDNEM GÖLI HALK ZAJT KELT
CSONAKOT HAJT			RÓMAI SZ. MAGHÉJ!
			KÖNYVTÁR AZ INTERNETEN ÉVELEJEI
SZEMES TERMÉNY			
			A TÖBBES SZÁM JELE
ÉSZAK, RÖVIDEN	MEGFEJTÉS, 3.	SVÉD POP. EGYÜTTES	
FACAN HÍJJE			
AMERIKAI PROFI KOSÁRLABDALIGA			X, Y, ... BÉKA-PARADICSOM!
AZ EGYIK KUTYA, A MÁSIK EZ!			SZEMÉLYES NEVMÁS KARVÉGI
NÖVENYT MEGTÁMASZT			

A disznapraforgót szakaszosan, kéthetes időközökkel vessük el április végétől július közepéig, így sokáig fog díszíteni a kertünkben. A napraforgó jó mézelő virág, a méhek, lepkék, poszméhek szívesen látogatják, amelyek a közelben növő haszonnövényeinket is beporozzák. A napraforgótányérok, amikor megérett a magjuk, vágjuk le, ... (megfejtés).

Kérjük, a megfejtést küldje be címünkre
2020. április 15-ig!

Kerti Kalendárium
1591 Budapest, Pf.: 294.
Egy nyertes könyvjutalomban részesül.

A legszínesebb palettával AZ ÖN SIKERÉÉRT!

SZAKLAPOK ÉS MAGAZINOK

TEMATIKUS MELLÉKLETEK

AGRÁRHÍRPORTÁL

DIGITÁLIS KIADVÁNYOK

KIÁLLÍTÁS- ÉS RENDEZVÉNYSZERVEZÉS

EGYEDI SZOLGÁLTATÁSOK